

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. IX. Validè & licitè separatur ab initio Matrimonii, jus proximum usûs corporis, ab ejus dominio, per legem, pactum, vel votum ex mutuo consensus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

nere, & extrinsecè per finem tamquam per formam extrinsecam perficientem. Hæc duplex perfectio trahit secum reliquas circumstantias: nam bonum est illud, quod convenit personæ operanti, aut subiecto, cui est bonum: quod si ergo nihil ei deficiat perfectionis, quantum ad formam intrinsecam, completur etiam per reliquas circumstantias, quæ ex parte rei exiguntur, vel ex natura actûs, aut finis, & modo attingendi utrumque. Hæc ille.

268.
Quare finis remotior regulariter sit principalior.

Rogas, quare finis remotior regulariter sit principalior? Respondet idem Auctor n. 9. quia aliàs proximus non ordinaretur ex natura sua ad finem remotiorem, ut perficiendus per ipsum. Dicitur autem, Regulariter; quia aliquando finis proximus est perfectior, & communicans perfectionem fini remoto, ut quando imperatur actus Charitatis ad finem poenitentiae, aut alterius virtutis, actus imperatus attingit bonitatem Charitatis, ut finem proximum, & ordinat ulterius illam ad finem, seu bonitatem alterius virtutis, ut per Charitatem perficiatur, quæ bonitas est finis remotus actûs imperantis, & ordinantis Charitatem.

Sed de honestate & bonitate Matrimonii adhuc alibi dabitur occasio tractandi. Quod hic præcipue quaeritur est; an possit Matrimonium contrahi sine ullo ordine ad copulam, & absque consensu explicito vel implicito in illam.

269.

Bonum Sacramenti seu indissolubilitas est formaliter in Matrimonio, bonum fidei, & proli, tantum virtualiter, ex Scoto.

Scoto supra supra n. 5. sic ait: Sacramentum ut est bonum Matrimonii (sicut dictum est) non accipitur pro Sacramento novæ Legis, quia illud est sensibile: ista autem indissolubilitas est quid spirituale in mentibus contrahentium. Sacramentum etiam Matrimonii statim transit, quia consistit in fieri: ista autem indissolubilitas manet. Et est in esse quieto, non in fieri. Sacramentum etiam est dispositio ad gratiam in dignè suscipientibus: non autem ista indissolubilitas. Hoc enim est intrinsecum bonum omnis Matrimonii novæ Legis, ita quod impossibile est esse Matrimonium formaliter sine illo, quod est forma ejus. Sed alia duo bona non sunt intrinseca Matrimonio, nec necessaria ibi formaliter: sed sunt ibi necessaria in obligatione, & virtualiter. Bonum quidem fidei servandæ in actu, reddendo conjugii, quod suum est, & non dando alteri alienum: est enim necessario in obligatione, & quantum ad negativam, saltem est ibi obligatio semper, & ad semper; quantum autem ad affirmativam, dicitur in seq. dist. & ideo, non servans fidem, peccat mortaliter. Tertium bonum, scilicet proli, est ibi in obligatione sub conditione, si eveniat, ut suscipiatur gratanter, & religiose educetur: ideo est ibi sub obligatione, pro semper, & ad semper, non impedire illud bonum studiosè. Ergo secundum Scotum bonum proli & bonum fidei, quamvis non sint intrinseca Ma-

trimonio; nec necessaria ibi formaliter, ad eamque non sit necessarius expressus consensus in copulam; tamen sunt ibi necessaria in obligatione, & virtualiter; ac proinde videtur necessarius consensus, saltem virtualis, & implicitus, in copulam. Dico nihilominus.

CONCLUSIO IX.

Validè & licitè separatur ab initio Matrimonii, jus proximum usûs corporis, ab ejus dominio, per legem, pactum, vel votum ex mutuo consensu.

Ulianus sectator Pelagii, contra quem scripsit magnum istud lumen Ecclesie S. August. assererat, nullo modo posse esse conjugium, absque concubitu. Ita refert S. Doctor lib. 5. contra Julianum c. 9. (alias 12.) hisce verbis. *Fam vero de Joseph, cuius Mariam, teste Evangelio, conjugem dixi, multa dicitur disputas contra sententiam meam, & conaris ostendere, quia concubitus defuit, nullo modo fuisse conjugium.* Unde contra ipsum infert, cessare inter aliquos Matrimonium, statim atque copulari non possunt, dicens: *Ac per hoc, secundum te, cum destiterint concubere conjuges, jam non erunt conjuges, & divorcium erit illa cessatio. Quod ne contingat, agant sicut possunt decrepiti, quod juvenes agebant, & ab hoc opere, quo etiam continens nimium delectaris, nec essetis ætate corporibus parant, Non se cogitent, quantum ad libidinis atines incentiva, senuisse, aut possint conjuges permanere.*

Eandem lententiam attribuit Waldensis Tom. 2. de Sacramentis c. 130. Wicleff, sic quippe incipit illud cap. Conjugium sive Matrimonium describit Wicleff, dicens lib. ter damnati Trialogi cap. 2. *Quod conjugium sit legitima copulatio, quæ, secundum Dei legem, licet eis sine crimine filios procreare. Ordinavit enim Deus, quod Adam, & Eva, & per consequens, quod cuncti duo conjuges in procreatione carnali taliter copulentur.* Hæc Wicleff.

Waldensis autem subjungit refutationem illius doctrinæ, dicens: Nescio tamen, si immemor fuit vir iste sacri illius conjugii Mariæ, & Joseph, quod urique non sine ordinatione divina, & primævo instinctu Spiritûs sancti, sponsaliter contraxerunt: & postea, eodem Deo monente per Angelum, detinebant. Cùm tamen non ordinavit Deus per legem suam, quod in procreatione carnali taliter copulentur; immo, ne taliter copularentur, instituit. Nec ipsi conjuges talem copulam proponebant: dicente Mariâ ad Angelum, cùm jam desponsata fuisset, *Quomodo*

fiet istud, quoniam virum non cognosco? Id est, carnaliter non propono. Unde in eodem loco in Comment. Beda: *Proposuit suae mentis reverenter exposuit: vitam videlicet virginalem se ducere decrevisse. Quae quia prima feminarum iustitiae se virtuti mancipare curavit, jure singulari praeter ceteris feminis beatitudine meruit excellere.*

Aut ergo inter istos non erat verum conjugium, & mentitus est Angelus, de caelo dicens ad Joseph: *Noli timere accipere Mariam conjugem tuam; aut quandoque, in procreando foetum, erant carnaliter copulandi ad sensum Helvidii: aut, quod utique verum est, definitio in ejus sensu haeresim sapit de quidditate conjugii; non propter hoc solum, sed quia evacuae conatur Apost. 1. ad Cor. 7. Quid enim si conjuges hoc haberent in voto, quod ait Apost. Tempus breve est. Reliquum est, ut qui habent uxores, tamquam non habent sint, & perpetuo tempore a procreandis liberis promitterent abstinere? Nunquid contra legem fidei facerent, implendo Apostolum, & conjuges esse desinerent: quia jam non licet eis sine crimine filios procreare? E contra Constante Christo, non licere dimittere uxorem, nisi propter fornicationem? Haec tamen Waldensis.*

Qui utique latius ibi reprobatur illam doctrinam, quam Pontius lib. 1. c. 18. n. 1. putat inter alios errores Wicleff damnatam in Conc. Constantiensi sess. 8. Quamvis enim inter 45. articulos, ibi recitatos, error iste non continetur; non tamen idem existimandum est, non damnatum esse, (ut falsò judicavit Michael de Medina, Gratianum excusans) quia post eorum 45. articulorum damnationem, haec verba subiunguntur: *Comperitum est etiam, libros ejus plures alios articulos continere similibus qualitatibus, doctrinamque in Dei Ecclesia vesaniam, & fides, ac moribus inimicam inducere.... Propterea, in nomine Domini nostri Jesu Christi, haec sancta Synodus sententias praedictorum Archiepiscoporum, & Conc. Romani ratificans, libros ejusdem Dialogum, & Trialogum, hoc perpetuo decreto reprobatur & condemnat. Ea autem propositio de Matrimonio, in Trialogo continetur c. 2. quem librum Waldensis loco citato, & alibi, ter damnatum appellat, scilicet a duobus Archiepiscopis, & in Conc. Romano. Quod si Waldensis non meminit damnationis Conc. Constantiensis, non mirum, inquit Pontius, cum ille librum suum scripserit ante Conc. Constant. licet post illud in lucem editus fuerit.*

Adversatur etiam huic doctrinae Concil. Florent. in Decret. Eug. dum ait: *Causa efficiens Matrimonii regulariter est (non dicitur Copula carnalis, sed) mutui consensus per verba de praesenti expressus.*

Et verò in statu Innocentiae nonne fuit ve-

rum Matrimonium inter primos nostros parentes? Ita planè docet Bonif. 8. c. un. de Voto in 6. ibi: *Matrimonii verò vinculum, ab ipso Ecclesiae Capite, rerum omnium Conditore, ipsum in paradiso, & in statu Innocentiae instituentem, & indissolubilitatem accepit.* Et Conc. Colon. sub Paulo 3. p. 7. cap. 41. in principio: *Quum Matrimonium, ante lapsum Aedae propter procreandos liberos institutum, ac benedictione Dei firmatum sit, quã dixit ille: Crescite & multiplicamini &c.*

Item Conc. Moguntinum sub eod. cap. 36. in principio: *De hoc Sacramento doceant Pastores nostri, Matrimonium ab initio ad officium institutum &c.* Colligiturque ex Matth. 19. vers. 4. & 5. *Non legistis, quia qui fecit hominem ab initio masculum & feminam fecit eos? & dixit: Propter hoc dimittet homo patrem & matrem &c.* Et tamen ab initio ante peccatum, constat ex Gen. nullam fuisse copulam.

Ergo verum & legitimum Matrimonium non contrahitur in ipsa copulatione; sed consensus facit Matrimonium, juxta illud D. Chrysof. (id est, Auctoris oper. imperf. homil. 32. in Matth.) & refertur 27. q. 2. c. 1. *Matrimonium quidem non facit coitus, sed voluntas.* Hinc D. Amb. in lib. de Instit. virginis, cap. 6. & refertur ead. c. 5. *Cum initiatur conjugium, tunc conjugii nomen ascriptur. Non enim defloratio virginittatis facit conjugium, sed pactio conjugalis.* Item Isidorus Etymol. lib. 9. c. 7. & refertur ead. cap. 6. *Conjuges verius appellantur à prima desponsationis fide, quamvis adhuc ignoretur inter eos conjugalis concubitus.*

Consimiliter loquitur D. August. de Nuptiis & concupif. lib. 1. c. 11. & ponitur ead. c. 9. *Conjux vocatur (B. V. Maria) à prima fide desponsationis, quam concubitu non cognoverat Joseph, nec fuerat cogniturus: nec perierat (alias, pejerarat) nec mendax manserat conjugis appellatio: ubi nec fuerat, nec futura erat ulla carnis commissio.* Et infra: *Propter quod fidele conjugium, parentes Christi vocari ambo meruerunt, non solum illa mater, verum etiam ille pater ejus, sicut conjux matris ejus, utrumque mente, non carne.*

Item in eodem lib. & cap. & ponitur ead. c. 10. *Omne itaque nuptiarum bonum, impletum est in illis parentibus Christi, proles, fides, Sacramentum. Prolem cognoscimus ipsum Dominum Jesum; fidem, quia nullum adulterium: Sacramentum, quia nullum divortium, solus ibi nuptialis concubitus non fuit: quia in carne peccati fieri non poterat sine illa pudenda carnis concupiscentia, quae accidit ex peccato, sine qua concipi voluit, qui futurus erat sine peccato.*

Nec dixeris cum Juliano apud D. August. lib. 5. contra Jul. c. 12. aliàs 9. Quasi maritus Joseph in opinione omnium erat: secundum hanc opinionem, non secundum veri-

In statu Innocentiae fuit verum Matrimonium ex c. un. de Voto in 6.

Concil. Colon.

Concil. Mogunt. Matth. 19.

274. Consensus facit Matrimonium non copulatione. S. Chryf. S. Ambr. S. Isidorus.

S. Aug.

275. Obiectio ex Juliano.

Resp. D. Aug.

tatem locutam fuisse Scripturam, ut virginem Mariam ejus conjugem diceret. Respondet quippe S. August. Hoc putemus Evangelistam facere potuisse, cum vel sua, vel cujuslibet alterius hominis verba narraret, ut secundum opinionem hominum loqueretur. Nunquid & Angelus, loquens unus ad unum, contra conscientiam & suam, & ipse, cui loquebatur, secundum opinionem potius, quam secundum veritatem fuerat locuturus, qui ei dixit: Noli timere accipere Mariam conjugem tuam? Deinde, quid opus erat, ut usque ad Joseph generationis producerentur, si non ea veritate factum est, quod in conjugio sexus virilis excellit? Plura de hac re vide apud hunc S. Doct. locis allegatis.

276.

Obiectio ex diversis juribus.

Sed dicit aliquis: 27. q. 2. c. 16. refertur ex August. Non est dubium, illam mulierem non pertinere ad Matrimonium, cum qua commissio sexus non docetur fuisse. Et cap. 17. ead. ex Leone Papa: Cum societas nuptiarum ita a principio sit instituta, ut præter commissionem sexuum, non habeant in se nuptiæ conjunctionis Christi & Ecclesiæ Sacramentum; non dubium est, illam mulierem non pertinere ad Matrimonium, cum qua docetur non fuisse nuptiale mysterium.

propter quod Gratianus videtur dicere, non esse verum Matrimonium ante consummationem.

Atque propter has auctoritates, & alias similes, quas videre poteris ead. causâ & q. docuit Gratianus ibi, cap. Decreta. 28. & cap. Institutum. 39. & cap. Sic quippe. 45. non esse verum Matrimonium ante consummationem, sed tunc verè Matrimonium inter virum & feminam celebrari & contrahi, cum invicem ex affectu commiscerentur. Ita Pontius suprâ c. 16. n. 3. Et subjungit: Nec verò Gratianum sequitur aliquis Catholicus, quare imprudenter Calvinus pro hac sententia citat Magist. Sentent. cum Magister Gratiani respondeat argumentis. Hæc ille.

277.

Gratianus intellexit conjugium perfectum.

Sed contra: non videtur Gratianus negare verum Matrimonium, seu conjugium, ante consummationem, sed tantum perfectum conjugium, quæ sunt valde distincta; nam duplex est perfectio alicujus rei, alia essentialis seu intrinseca, alia verò accidentalis seu extrinseca; porro res vera est, quando habet essentialem & intrinsecam perfectionem, estò deficiat aliqua perfectio extrinseca: sic dicitur vera venditio, etsi nondum res tradita sit, cum tamen per illam traditionem venditio extrinsecè perficiatur & aliquem operetur effectum, v. g. quod res vendita & tradita, non possit tertio validè vendi, quem effectum minimè causat venditio ante traditionem.

Ostenditur.

Quod autem Gratianus intellexerit conjugium perfectum, patet manifestè ex his verbis cap. Institutum. Juxta banc, inquit ille, distinctionem intelligenda est illa auctoritas August. Non dubium est, illam mulierem non

pertinere ad Matrimonium, cum qua docetur non fuisse commissio sexus. Ad Matrimonium, perfectum subintelligendum est, tale videlicet, quod habeat in se Christi, & Ecclesiæ Sacramentum. Ita & illud Leonis Pape intelligendum est. Sed obijciunt illud Aug. Inter Mariam, & Joseph, fuit perfectum conjugium. Sed perfectum intelligitur non ex officio, sed ex eo, quæ comitantur officium conjugii, ex fide videlicet, prole, & Sacramento. Quæ omnia inter Christi parentes fuisse, auctoritate August. probantur. Hæc ille.

Quæ commodè possunt intelligi, & debent intelligi, ut vera sint, de perfectione aliqua accidentali; secus de essentiali, seu necessaria ad veram essentiam Matrimonii, sive ut est contractus, sive ut est Sacramentum novæ legis. Est quæ hæc res de facto apud omnes Catholicos indubitata.

Dico: De facto, quia August. suprâ lib. 5. contra Julianum, relinquunt adhuc liberum illi eligere, quod vult, ibi: Verum de isto conjugio (Mariæ, & Joseph) quod vis eximium Fortè quia nondum hæc controversia facta erat examinata. Deinde, quia ad arguendum August. perinde erat, quid diceretur; ut patet ex his, quæ statim tubnecit: Nos tamen non, ut calumniam, dicimus, sic fuisse primum conjuges institutos, ut sine commissione utriusque sexus conjuges essent: sed utrum in Paradiso ante peccatum caro concupiverit adversus spiritum, vel utrum nunc in conjugibus hoc non fiat, quando ejusdem concupiscentiæ, etiam per pudicitiam conjugalem cohibetur excessus: & utrum malum non sit, cui repugnanti consentiendum non est, ut in suum pergat excessum: & utrum non ex ipso & cum ipsa concupiscentia nascatur, cui malum inesse nullum negas: & utrum ab ingeneratione possit hominum quisquam sine regeneratione liberari, hoc inter nos disseritur. In his questionibus Catholica veritate antiquius traditâ, contra impia novitas suffocatur.

Quantum ad jura, quæ Gratianus prælo adducit, notant Censores Decreti, cap. 2. non dubium, minimè reperiri in August. unde etiam aliquis locus allegatur a Gratiano. Similiter advertunt, corruptum esse cap. Cum societas, nam in Codicibus Epistoliarum Leonis impressis, & manuscriptis, in Epist. 90. alias supra ad Rusticum cap. 4. Itemque apud Barcardum & Ivonem sic habet hic locus: Cum societas, inquit, nuptiarum ita ab initio constituta sit, ut præter sexuum conjunctionem habeat in se Christi, & Ecclesiæ Sacramentum, dubium non est, eam mulierem non pertinere ad Matrimonium, in qua non docetur nuptiale fuisse mysterium.

Ubi per Nuptiale mysterium, non intelligit carnis commercium, ut perperam Glossa in illud cap. verb. Mysterium, sed intelligit contractum Matrimoniale, ut patet ex

contextu; nam immediatè præcedunt hæc verba: *Itaque aliud est uxor, aliud concubina, sicut aliud ancilla, aliud libera* Propter quod etiam Apostolus ad manifestandam harum personarum discretionem, testimonium ponit ex Genesi, ubi dicitur *Abraham: Ejice ancillam, & filium ejus. Non enim hæres erit filius ancillæ cum filio meo Isaac.* Unde cum societas &c. ut supra. Sequitur autem: *Ignitur cuiuslibet loci Clericus, si filiam, viro habenti concubinam, in Matrimonium dederit, non in ea accipiendum est, quasi conjugato eam dederit, nisi forte illa mulier & ingenua facta, & dotata legitime, & publicis nuptiis honestata videatur.* Paterno arbitrio viris junctæ, caret culpa, si mulieres, quæ à viris habebantur, in Matrimonio non fuerunt; quia aliud est nupta, aliud concubina. Quis non videt, per Nuptiale mysterium, hic non debere intelligi copulam carnalem, quam non est dubium fuisse in concubina; sed contractum Matrimonii, sive consensum de præsentibus, expressum aliquo signo externo?

Quantum ad alia jura, in quibus dicitur, commixtione corporum Matrimonia perfici, ut cap. *In omni*, 36. & cap. *Quapropter*, 37. ead. commodè intelligi possunt de perfectione accidentali, propter majorem repræsentationem unionis Christi cum Ecclesia. Porro cap. *Si quis*, 38. quod refertur ex Ambrosio, Epist. 66. ad Paternum manifestè depravatam est. Ita legit Grat. *Si quis de sponsatâ sibi, & traditâ utatur, ritè conjugium vocatur.* At verò apud Ambros. non Epist. 66. sed 48. in libro, quo ego utor, sic legitur: *Si quis de sponsatâ sibi, & traditâ utatur, conjugio vacat, qui alienæ expugnat pudorem, adulterium facit &c.* Ex quo, & aliis præcedentibus, & subsequenter, clarè patet, aliam fuisse mentem Ambrosii, quam Gratianus putaverit.

Interim non possum mihi persuadere, illam fuisse mentem Gratiani, quam Pontius ipsi adscribit, videlicet tunc solum verè contrahi Matrimonium, cum invicem ex affectu commiscerentur; quasi tunc solum, & non antea fuisset verum Sacramentum, & verus contractus indissolubilis solo consensu contrahentium, tribuens jus saltem radicale, ad copulam carnalem; alioquin ante copulam solum fuissent sponsalia de futuro, quod non puto unquam incidisse Gratiano, cum nimis patens, & nimis magna sit disparitas inter sponsalia de futuro, & de præsentibus; sed videtur solum voluisse, ut supra notavi, ante copulam non fore Matrimonium consummatum, adeoque solvi posse per ingressum Religionis, & forte per dispensationem Pontificis, secus postquam copulâ consummatum fuit, per quam copulam repræsentat unionem hypostatitâ, quæ planè indissolubilis est, & illa est perfectio, quam Gratianus negat Matrimonio ante copulam, & quæ per

copulam ipsi advenit constituto in suo esse specifico per significationem gratiæ, & significationem unionis Christi cum Ecclesia per Fidem, seu per Sacramentum Fidei, id est, Baptismum.

Hinc supra ait Gratianus: *Cuncta ergo, quæ de non separando conjugio inducuntur, de perfecto intelliguntur, quod sponsali conventionione (de præsentibus scilicet) est initiatum (id est, ratum) & officio corporalis commissionis est consummatum.* Unde quæ ibidem subdit, eodem modo intelligi possunt & debent: *Potest, inquit, & aliter distingui Sponsæ appellatur conjuges consuetudine Scripturæ, spe futurorum, non effectum præsentium.* Unde Ambros. cum dixisset: *Cum initiatur conjugium, non addidit, tunc res vel effectus, sed, tunc nomen conjugii afficitur, ostendens tales conjugii nomē habere, non rem vel effectum.* Item August. cum de parentibus Domini loqueretur ait: *Conjuges fuerunt mente, non carne, sicut & parentes. Ex quo datur intelligi, quod sicut Joseph pater Domini dictus est, non effectum generationis, sed officio & curâ providendi, sic & conjux matris ejus appellatur, non conjugii effectum (id est, copulâ carnali) sed subministracione necessariorum, & individua mentis affectu.* Hæc ille. Ubi, ut vides, copulam vocat effectum conjugii; ergo secundum ipsum ante copulam est verum conjugium, quod jus tribuit ad copulam, quale jus non competit ex solis sponsalibus de futuro.

Sequitur apud Gratianum: *Hinc Angelus ait: Noli timere accipere Mariam conjugem tuam, conjugem nominavit, quia futura erat uxor.* Ubi insinuat, desponsationem virginis non fuisse Matrimonium de præsentibus, sed tantum sponsalia de futuro; aut certè, virginem futuram uxorem, non per copulam carnalem cum Josepho, sed per generationem Christi, consistente Matrimonio de præsentibus inter ipsam, & Josephum.

Itaque, salvo meliori, videtur hæc quaestio inter Gratianum, & alios Doctores Catholicos, potius esse de nomine, quàm de re; an videlicet ante consummationem Matrimonii, debeat quis appellari conjux, an verò ad illam appellationem requiratur consummatio, aut certè, ordo aliquis ad consummationem futuram. Neque enim negare potuit Grat. quin sponsæ sæpius appellentur conjuges; sed inquit ille cap. *Sic quippe spe futurorum non re præsentium.* Quomodo ergo (interrogat ibidem) *conjuges à prima fide desponsationis appellantur, si ista quæ assertur sponsa, conjux esse negatur? Sed à prima fide desponsationis conjux dicitur appellari, non quod in ipsa desponsatione fiat conjux, sed quia ex fide, quam ex desponsatione sibi invicem debent, postea efficiuntur conjuges: sicut per fidem dicuntur remitti peccata, non quod ante Baptismum per fidem remittantur; sed quia Fides est*

282.
Vocat copulam effectum conjugii.

283.
Hæc quaestio inter Grat. & alios DD. videtur esse de nomine Conjugis.

causa, quæ in Baptismo à peccatis emundatur. Illud autem Joan. Chrysoſt. Matrimonium non facit coitus, sed voluntas. Item illud Ambr. Non defloratio virginittatis, sed pactio conjugalis Matrimonium facit, ita intelligendum est: coitus sine voluntate contrahendi Matrimonium, & defloratio virginittatis sine pacto conjugali, non facit Matrimonium; sed præcedens voluntas contrahendi Matrimonium, & conjugalis pactio facit, ut mulier in defloratione suæ virginittatis, vel in coitu dicatur nubere viro, vel nuptias celebrare. Hæc ille.

284.
Cum Grat.
loquitur S.
Hier.

Et verò licet etiam loquitur S. Hieronymus super illud Matth. 1. *Genuit Joseph virum Mariæ. Cum virum*, inquit, *audieris, suspicio tibi non subeat nuptiarum*, (id est, copulæ carnalis) sed recordare consuetudinis Scripturarum, quod sponsi viri, & sponsæ vocentur uxores. Et infra: *Non ab alio inventa est, nisi à Joseph: qui penè licentiâ Maritali, futuræ uxoris omnia noverat*. Cur ergo sententia Gratiani, putà, in coitu celebrari nuptias, erroris notà digna sit? Ceterum (inquit Pontius supra n. 5.) quod Julianus, Wicleff, & Gratianus docuerunt, Matrimonium in ipso coitu contrahi, & non antea, erroris notà dignum est.

Pontius.

Grat. non
docuit in ip-
so coitu con-
trahi matr.

Sed nunquid hoc docuit Gratianus? Sanè supponit Gratianus, quod celebrationem nuptiarum, sive copulam carnalem, præcedat pactio conjugalis, ut patet ex ejus verbis mox allegatis; pactio autem conjugalis quid aliud est, quàm Matrimonium seu contractus Matrimonii, per quem datur jus ad copulam, sive ad celebrandas nuptias, ut loquitur Gratianus? Atque hæc pro defensione Gratiani; oportet quippe Catholicos Auctores, quantum possibile est, ab erroribus, maximè contra Fidem, vindicare.

285.
An copula
sive pars in-
tegralis con-
tractus, aut
Sacram.
Matr.
Bellarmi-
nus. Pon-
tius.

Si autem aliquis à me quærat; an copula, est non sit pars essentialis, saltem non sit pars integralis contractus, aut Sacramenti Matrimonii? Bellarminus (inquit Pontius supra n. 8.) lib. 1. de Matrimonio c. 5. in solutione 6. argumenti, existimavit, copulam, non quidem esse partem essentialiam Sacramenti Matrimonii, sine qua ejus essentia constare non possit, esse tamen partem integram, qualis in Sacramento Pœnitentiæ est Satisfactio; additque, in hoc plures DD. Catholicos convenire, & esse veterum PP. sententiam, cum docent, inter B. Virginem, & Josephum, fuisse verum Matrimonium sine copula. Inquit itaque, Matrimonium ante consummationem esse quidem verum Sacramentum, & Matrimonium, imperfectum tamen donec consummetur. Ita Pontius.

286.
Quid de
hac re senserit
Bellar.

Sed reverà non videtur Bellarminum inspexisse, multò minùs dispexisse. Quod ne gratis dicere videar, referam genuina verba Bellarmini; ait ergo:

Sed contra solutionem, Calvinus aliud ar-

gumentum profert. Est igitur 6. argumentum: Coitus pars Sacramenti est, nec sine eo Matrimonium Sacramentum est: ut habet Mag. lib. 4. Sent. dist. 26. & Grat. 27. q. 2. can. *Non est dubium*, & can. *Cum societas*: nam per eum figuratur conjunctio Christi cum Ecclesia per naturæ conformitatem, dum scilicet efficiuntur conjuges una caro. Ergo si à Sacramento non arcentur Sacerdotes, non solum à vinculo, sed nec ab ipso coitu debent arceri; aut certè, quod unum superest, Matrimonium Sacramentum non erit.

Addit ad idem comprobandum Calvinus, hoc acutissimum scilicet argumentum: In Sacramento, inquit, conferri gratiam Spiritus sancti affirmant: coitum tradunt esse Sacramentum: in coitu negant unquam Spiritum sanctum adesse. Quam ultimam propositionem ex Grat. probat can. *Conubia*. 32. q. 2. Ecce 6. argum. ad quod sic respondet Bellar.

De copula conjugali duæ sunt opiniones Catholicorum. Quidam enim docent; copulam illam neque Sacramentum, neque partem Sacramenti esse: sed actum solum, sive officium Matrimonii, proinde quid accidentarium esse respectu Sacramenti Matrimonii. Alii volunt; copulam conjugalem esse partem quandam Sacramenti, non quidem essentialiam, sed integram, & idè ante copulam appellari ratum, sed non consummarum.

Omnes tamen in eo conveniunt, quod copula non sit pars essentialis: ut propterea Sacramentum Matrimonii totum ac plenum, quantum ad partes essentialia, inveniatur in contractu per verba de præsentia: quæ sententia est veterum PP. ut ex apertissimis eorum testimoniis perspicuum est.

Ambr. lib. de Inst. virgin. c. 6. *Non defloratio*, inquit, *virginittatis facit conjugium, sed pactio conjugalis*. Vide eundem lib. 2. in Lucam c. 2. Idem habet August. lib. 1. de Nuptiis & concup. c. 11. & lib. 2. de Conſens. evang. c. 1. ubi docet, inter B. V. Mariam, & S. Joseph, verum conjugium, sine ulla carnali copula fuisse. Ad idem propositum alia quædam adducit ex Chrysoſt. Iuliano, Nicol. Papa, & Aliis Grat. 27. q. 2.

Ubi tamen observandum est, in eadem quæ allegari in contrariam sententiam Aug. & Leonem, can. *Non est dubium*, & can. *Cum societas*. Sed uterque locus sumptus est ex Epist. Leonis 92. ad Rusticum Narbonensem, & depravatè allegatur. Nam illa verba Leonis; *Cum societas nuptiarum sic ab initio constituta sit, ut præter sexuum commixtionem haberet in se Christi, & Ecclesiæ Sacramentum*, Grat. additâ negatione legit: *Cum societas nuptiarum sic ab initio constituta sit, ut præter sexuum commixtionem non haberet in se Christi & Ecclesiæ Sacramentum*. Sed emendandus est Gratiani

codex ex ipsa Leon. Ep. Eodem modo emendandus est textus Mag. lib. 4. dist. 26. ubi eadem loca, cum eadem depravatione habentur.

Esse autem veriorum lectionem, quæ caret negatione, patet; tum, quia ita habent omnes codices S. Leonis; tum etiam, quia illa negatio repugnat sententiæ S. Leonis. Ille enim docere intendit, concubinam non esse veram uxorem: ut autem hoc probet, non est opus ut ostendat, ad Matrimonium requiri commixtionem sexuum: illa enim commixtio in concubinato non deest: sed ostendere debet, quod etiam facit, Matrimonium non tam in copula carnali consistere, quam in fœdere nuptiali, in quo est Sacramentum Christi, & Ecclesiæ.

His præmissis, ad argumentum Calvinii respondeo; duo falsa ab ipso affirmari. Primum, coitum Sacramentum esse, vel talem Sacramenti partem, ut sine eo Sacramentum esse non possit: id enim falsum esse, testantur supra citati Patres. Neque obstat; quod per copulam significetur conjunctio Christi cum Ecclesia per naturæ conformitatem: nam non illa sola significatio Sacramentum facit, sed etiam significatio conjunctionis Christi cum Ecclesia, vel cum quavis anima, per amorem spirituales. Quocirca si desit copula, significatio quædam deerit, non tamen omnis significatio, & idem conjugium illud, Sacramentum quidem erit, sed aliqua ex parte imperfectum, & non consummatum.

Ad illa loca Mag. & Grat. quæ Calvinus allegat, jam est responsum, loca esse corrupta: unde etiam Mag. & Grat. laborant in eorum explicatione. Sed nulla est difficultas, si Leonis Epist. consulatur. Hactenus Bellarm.

Qui utique Auctor, approbare videtur illam sententiam, quæ docet, copulam esse partem integram Sacramenti Matrimonii; nuptiam autem dicit, ut patet ad oculum, eam esse veterum PP. sententiam, sed tantum aliorum Catholicorum. Quomodo ergo verum est, quod ait Pontius supra: *Adiungo in hoc plures DD. Catholicos convenire, & esse veterum PP. sententiam?* Signum, quod Pontius Bellarminum non legerit; quomodo alioquin tam turpiter errasset?

Interim nullum Doctorem Catholicum pro ea sententia Bellarm. adducit; neque ulium (inquit Pontius supra num. 9.) allegare poterit. Licet enim Richardus in 4. dist. 26. a. 4. q. 3. & Alii dicant, integritatem Matrimonii perfectam esse, cum consummatur; non tamen dicunt pertinere ad integritatem Sacramenti.

Idem notavit Aversa hic q. 2. sect. 1. ibi: *Omnis tamen dicendum est, non inveniri in copula rationem hujus Sacramenti, neque copulam esse partem essentialem, aut integram ejus, fumendo, inquam, propriè Sacra-*

mentum, pro medio conferente gratiam. Ita omnes Theologi sentiunt, vel supponunt: nullusque alius occurrit, qui copulam vocaverit partem integram, nedum essentialem hujus Sacramenti. Et patet facile, quia nequam putandum est, per ipsam copulam dari ex opere operato sacramentalem gratiam, aut alium spirituales effectum: & quoties iteratur copula, dari ex opere operato aliud augmentum. Si autem copula esset pars essentialis Sacramenti, sequeretur, non perfici Sacramentum, nec dari gratiam donec sequatur copula. Vel si esset pars integralis, sequeretur, dari saltem aliquem alium spirituales effectum, nempe aliquod augmentum: sicut per Satisfactionem, in quantum est pars integralis Sacramenti Pœnitentiæ, datur aliquis effectus ex opere operato, scilicet remissio temporalis pœnæ. Hactenus Aversa.

Sed nihil contra Bellarminum, qui nuptiam dicit copulam esse partem integram Sacramenti Matrimonii, sicut Satisfactio est pars integralis Pœnitentiæ; neque ullibi adscribit copulæ effectum gratiæ, vel augmenti ejus ex opere operato; immo expressè negat, id sequi ex illa sententia, de qua controvertitur, ibi: *Ex qua sententia non sequitur, quod Calvinus sequi existimat, in coitu debere ordinari sacramentalem gratiam dari: gratia siquidem ex Catholicorum sententia tunc datur, cum conjuges per verba de præsentis Matrimonium contrahunt: tunc enim Sacramentum, quod attinet ad ejus essentiam, propriè ministratur. Hæc ille.*

Ac proinde si hoc necessarium sit ad partem integram Sacramenti, indubiè copula non est pars integralis. Si autem sufficiat aliquis alius effectus, & ille hic etiam reperitur, scilicet perfectior significatio unionis Christi cum Ecclesia per conformitatem seu unionem hypostaticam, & major indissolubilitas vinculi matrimonialis. Cur autem ille effectus non sufficiat, ut copula possit vocari pars integralis Sacramenti Matrimonii, si non reduplicativè, quâ Sacramentum est, saltem specificativè, id est, illius contractus, qui Sacramentum est?

Non dico: Sacramenti improprie dicti (quod etiam non dixit Bellarminus) pro signo conjunctionis hypostaticæ; quia (ut bene notat Pontius supra n. 10.) in hoc sensu copula non tantum est pars integralis, sed essentialis. Matrimonium enim, inquit, quâ significat unionem hypostaticam, est Matrimonium consummatum, quod in sua ratione copulam includit. Solum autem Matrimonium consummatum habere eam significationem, docuit Innoc. 3. in cap. *Debitum*, de Bigamis: unde infert, eum, qui duxit uxorem, quam non cognovit, & eâ mortuâ aliam ducit, non esse bigamum, quia non divisit carnem

H h nem

292.
An hoc sit
contra Bel-
larm.

Matrimo-
nium per
copulam
perfectius
significat

293.
Pontius

Solum Matr-
consumma-
tum signifi-
cat unionem
hypostati-
cam, ex cap.
5. de Biga-
mis. Et cap.
20. dist. 34.

nem in plures, & ex consequenti in illo non est defectus significationis unionis Christi cum una Ecclesia. Id quod etiam habetur cap. Valentino, dist. 34. Ergo sentit ad eam representationem copulam requiri, atque aded Sacramenti Matrimonii improprie dicti non est pars integralis, sed essentialis. Id quod docuit etiam Aureolus in 4. dist. 27. q. un. propositione 1. in fine. Hæc ille.

Aureolus.

294.

Non dico itaque, neque Bellar. dixit, copulam seu consummationem Matrimonii esse partem integram Matrimonii consummati; sed quæro, quare non posset dici pars integralis illius contractus, qui est Sacramentum Matrimonii, & significat conjunctionem Christi cum Ecclesia, juxta illud Apost. ad Ephesios 5. v. 32. *Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo, & in Ecclesia.* Est enim Matrimonium ratum, absolute & sufficienter ad rationem Sacramenti significet illam conjunctionem, per hoc quod significet unionem animorum per dilectionem; e quidem perfectius repræsentat illam conjunctionem Matrimonium consummatum; quia per copulam repræsentatur unio hypostatica, quæ major & indissolubilior excogitari nequit, & ideo per copulam accedit Matrimonio, seu vinculo ejus major indissolubilitas. Cùmque indissolubilitas sit quasi forma intrinseca Matrimonii, saltem ut contractus est, prout supra docuit Scotus, videtur quod illa copula aliquo modo pertineat ad perfectionem illius contractus.

Per copulam accedit major indissolubilitas.

Unde illa accedente dicitur Matrimonium consummatum; non quod per illam res primò tradatur; nam, ut ostendimus Conclus. 1. illa traditio fit per nudum consensum; sed quia accedente usu rei traditæ, traditio magis stabilitur; quod non ita habet locum in aliis contractibus, ubi per usum rei traditæ, nulla omninò perfectio eis accedit, ideoque talis usus neque ad essentiam eorum, neque ad integritatem spectat. Non ergo videtur improbanda doctrina, quæ asserit, per copulam accedere Matrimonio, seu vinculo Matrimonii aliquam perfectionem accidentalem, scilicet majorem representationem unionis Christi cum Ecclesia, ac etiam majorem indissolubilitatem.

Atque aded aliqua perfectio.

295.

Quid de hac q. sentiat Doct. Seraph.

Perplacet audire, qualiter ad hanc questionem: *Utrum carnalis commixtio sit de integritate Matrimonii, quantum ad signantiam & efficaciam,* respondeat Doct. Seraph. S. Bonav. Sic ait 4. dist. 26. a. 2. q. 3. n. 26. *Dicendum, quod integritas rei dupliciter accipitur, videlicet vel quantum ad esse necessitatis, vel quantum ad esse completionis sive plenitudinis. Si loquamur quantum ad esse necessitatis, verum est, quod Sacramentum Matrimonii esse habet sine commixtione carnis. Si autem quantum ad esse plenitudinis, sic est de ejus integritate, & sic procedunt rationes ad partes oppositas. Et hoc patet scilicet in Matrimonio enim considerantur hæc tria, scilicet licet signum, officium, & remedium. Quantum ad significationem dicendum, quod duplex est ejus significatio; significat enim conjunctionem Christi & Ecclesie per Charitatem, & conjunctionem eorumdem per naturæ conformitatem. Similiter duplex est officium. Unum enim est mutue educationis & fomenti, & aliud procreande prolis. Similiter duplex est remedium. Unum est quantum ad concupiscentiæ deflexionem, ut scilicet non ad omnem mulierem intendat. Aliud quantum ad inordinationem, ut scilicet non libidine, sed amore prolis, nec sine matrimoniali affectu mulierem cognoscat. Primum igitur signum, & primum officium, & primum remedium, sunt in Sacramento Matrimonii, quantum ad conjunctionem animorum. Secundum est solum, quantum ad conjunctionem corporum. Et primum est de substantia Matrimonii, quantum ad esse necessarium, secundum quantum ad esse plenum. Et sic patet responsio ad utramque partem, distinguendo perfectionem duplicem, sive duplicem integritatem, sufficientiæ & plenitudinis. Et secundum hoc distinguunt Jurisæ Matrimonium scilicet Matrimonium ratum, & Matrimonium consummatum. Quid ni ergo copula possit vocari pars integralis Sacramenti Matrimonii, sive contractus illius, qui est Sacramentum Matrimonii.*

dunt rationes ad partes oppositas. Et hoc patet scilicet in Matrimonio enim considerantur hæc tria, scilicet licet signum, officium, & remedium. Quantum ad significationem dicendum, quod duplex est ejus significatio; significat enim conjunctionem Christi & Ecclesie per Charitatem, & conjunctionem eorumdem per naturæ conformitatem. Similiter duplex est officium. Unum enim est mutue educationis & fomenti, & aliud procreande prolis. Similiter duplex est remedium. Unum est quantum ad concupiscentiæ deflexionem, ut scilicet non ad omnem mulierem intendat. Aliud quantum ad inordinationem, ut scilicet non libidine, sed amore prolis, nec sine matrimoniali affectu mulierem cognoscat. Primum igitur signum, & primum officium, & primum remedium, sunt in Sacramento Matrimonii, quantum ad conjunctionem animorum. Secundum est solum, quantum ad conjunctionem corporum. Et primum est de substantia Matrimonii, quantum ad esse necessarium, secundum quantum ad esse plenum. Et sic patet responsio ad utramque partem, distinguendo perfectionem duplicem, sive duplicem integritatem, sufficientiæ & plenitudinis. Et secundum hoc distinguunt Jurisæ Matrimonium scilicet Matrimonium ratum, & Matrimonium consummatum. Quid ni ergo copula possit vocari pars integralis Sacramenti Matrimonii, sive contractus illius, qui est Sacramentum Matrimonii.

Quia, inquis, vera ratio Sacramenti Matrimonii non constituitur in significatione ejus unionis; sed in significatione gratiæ sanctificantis animam.

Respondeo: etiam vera ratio Sacramenti Pœnitentiæ consistit in significatione gratiæ sanctificantis animam, & tamen satisfactio est pars ejus integralis, tamen non significat gratiam sanctificantem, sed solum remissionem poenarum purgatorii.

Dices: Satisfactio imponitur in ipso Sacramento Pœnitentiæ, & per illud elevatur ad suum effectum ex opere operato. Respondeo; jus, saltem radicale, ad copulam acquiritur in ipso Sacramento Matrimonii, & per illud copula elevatur ad significandam conjunctionem Christi cum Ecclesia per unionem hypostaticam; nam copula fornicaria minime censetur habere talem significationem, alioquin induceret bigamiam, quod constat esse falsum. Itaque hæc questio inter Bellarminum, & Pontium, aliosque Auctores, magis est de nomine, quàm de re, & ideo ulterius non est immorandum, quia de re ipsa satis constat ex jam dictis.

Porro dispiciendum sequitur; utrum ad essentiam Matrimonii non requiratur saltem ordo ad copulam, vel consensum in illam, explicitus seu implicitus; id est, an valide, & licite, ab initio Matrimonii jus proximum usus corporis possit separari ab ejus dominatione.

nio, ita ut conjuges non habeant jus proximum exigendi copulam, tamen habeant dominium corporis, & per consequens, jus remotum seu radicale utendi corpore ad generationem. Equidem Concluf. nostra affirmat, talem separationem valide & licite fieri posse per legem, pactum, vel votum ex mutuo consensu; adeoque Matrimonium posse contrahi absque ordine seu proxima obligatione ad copulam, & sine consensu explicito vel implicito in copulam.

Dico: Proximam obligationem; quia remota seu radicalis obligatio, est ipsum dominium corporis, quod nequit ullo modo separari ab hoc contractu, cum essentia ejus, ut vidimus Concluf. 1. in translatione hujusmodi dominii consistat; quae quo dominio oritur conjunctio animorum per dilectionem, & cohabitatio relicto patre, & matre, in qua conjunctione & cohabitatione, videtur Hugo à S. Viçt. tom. 3. lib. de Mariae virginitate perpetua c. 1. constituitur principalem finem Matrimonii.

Immo docere videtur, Matrimonium nihil aliud esse, quam illam societatem inter virum, & foeminam. Subscribo ejus verba: *Videamus igitur nunc, utrum mater Domini, & vera conjux esse potuit, & vera virgo permanere. Discutiamus (ut postulas) quid sit conjugium, & ex ejus diffinitione proposita consideremus, si simul esse potuerunt in Virgine matre, & consensu conjugalitatis, & proposito virginitatis. Quid enim est conjugium, nisi legitima societas inter virum, & foeminam: in qua videlicet societate ex pari consensu uterque semetipsum debet alteri? Debitum autem hoc duobus modis consideratur, ut scilicet, & se illi conferret, & se illi non neget. Conferret videlicet, ne post talem consensum ad alienam societatem transeat. Non neget, ut ab ea, quae ad invicem est communi societate, se non disjungat. Spontaneus ergo consensus inter virum, & foeminam, legitime factus, quo uterque alteri debitorem sui se spondet: iste est, qui conjugium facit. Et conjugium est ipsa societas, tali consensu federata, quae altero vivente, alterum à debito non absolvit.*

Est ad huc alius consensus, scilicet carnalis commercii ad invicem exigendi atque reddendi, similem inter virum, & mulierem passionem constituens, comes, & non effectus conjugii, officium, & non vinculum, qui & ipse tamen cum pari ab utroque voto suscipitur, pari etiam necesse est debito teneatur. Quod debitum in hoc quoque consensu dupliciter (sicut in priori commemoravi) exhibendum est: ut videlicet, uterque se alteri conferret, & neuter alteri se neget. Hoc est, ut sui corporis potestatem ad hoc opus, nec alii praebeat, nec illi contradicat. De illo debito, quo se & vir mulieri, & mulier viro debet conservare, ait Apost. (1. Cor. 7.) Quae sub viro est mulier, vivente viro alligata est legi. Si autem fuerit mortuus vir ejus, libera est à lege vi-

ri. Igitur vivente viro vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro. De illo autem debito, quo se & vir mulieri, & mulier viro debet non negare, idem dicit: Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir: similiter autem vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier. Sed hujus debiti necessitas, illos conjugatos sibi ad invicem non subjicit, in quibus dum conjugium contraheretur vel sanciretur, hujus operis consensus non praecessit. Nec tamen hoc officio cessante, veritatem sive virtutem conjugii cessari credendum est: immo potius tamò verius & sanctius conjugium esse, quod in solo charitatis vinculo, & non in concupiscentia carnis, & libidinis ardore federatum est. Haec tamen Hugo!

Ubi notanda sunt duo (inquit Pontius l. 1. cap. 18. num. 11.) primum est, aperte dicere; ut confurgat obligatio aut vinculum reddendi debitum, necessarium esse consensum, vel tacitum, vel expressum, in copulam carnalem ex parte contrahentis, etiam si sit radicale jus. Si ergo non fuerit, cessabit profecto aliquis ordo ad copulam in ejusmodi conjugio ex parte contrahentium. Quid enim refert, corpus contrahentis esse potens, si ad copulam nequaquam ordinatur; sed ita voluntarie impeditur, ac posset impediri naturam ipsam? Itaque potentia corporis, quod traditur, si desit consensus aliquis, vel explicitus, vel implicitus, in copulam, comitatur tantum Matrimonii contractum, minimè tamen requiritur.

Secundò expende illa verba: *Solo Charitatis vinculo conjugium verum esse.* Quòd si solo vinculo charitatis, ergo hoc, & omni alio secluso, constare potest, atque adeò secluso etiam quovis ordine ad copulam. Si enim hic esset in Matrimonio, non constaret solo charitatis vinculo, & sine concupiscentia carnis, quam excludit Victorinus, quàm nihil aliud est Hugoni, quàm iste ordo ad copulam. Hucusque Pontius.

Ubi in primo Notabili fati aperte dicit, quòd in quolibet conjugio sit radicale jus ad copulam, adeoque aliquis ordo, saltem radicalis, five ex parte ipsius contractus Matrimonii. Quòd ergo dicit in Notabili secundo, constare posse Matrimonium, secluso quovis ordine ad copulam, intelligendum est de ordine ex parte contrahentium, id est, proximo ordine seu proxima obligatione ad copulam, quam solam videtur Hugo intellexisse per concupiscentiam carnis. Et per consequens, naturalis potentia corporis non tantum comitatur Matrimonii contractum, sed reverà ad ejus essentiam requiritur; quia per omne Matrimonium legitimum & verum, traditur jus radicale ad copulam; non potest autem tradi illud jus, ubi copula est impossibilis, ut latius dicemus, agendo de impedimento potentiae.

300.
Duo notanda in hac doctrina, ex Pontio.

301.
Examinatur.

Nonnulli Recentiores (inquit Pontius supra cap. 17. num. 12.) hoc loco referunt, Hugonem peculiarem in hac re sententiam secutum esse. Inquit enim, præcipuam causam seu finem Matrimonii & conjugii fuisse, ut vir, relicto patre, & matre, adhereret uxori suæ, non commixtione carnis, sed affectu charitatis, dilectionis, & habitationis. Postea verò adjunctum ei fuisse officium generandi filios in conservationem generis humani.

302.
Impugnatur
sententia
Hugonis.

Hanc sententiam iidem Recentiores impugnant. In primis; quia si essentia Matrimonii in sola conjunctione animorum per dilectionem, & habitationem consisteret, posset quidem inter fratrem & sororem, quin immò inter duos fratres jure ipso naturali esse Matrimonium; siquidem inter eos potest esse animorum societas in charitate ad perpetuam habitationem, quod videtur absurdum. Inter eos autem Matrimonium non aliâ ratione esse nequit, nisi quia hæc Matrimonii conjunctio suapte naturâ ad hoc est, ut filii generentur.

Deinde; quia si solâ animorum conjunctione, per charitatem, & habitationem, Matrimonium consisteret, verum non esset. Propter hanc relinquet homo patrem & matrem, & adheret uxori suæ. Gen. 2. & Matth. 19. nam propter hujusmodi vinculum tantum, natura & charitas ipsa non prohiberent cum alio conjugii; quin potius ad manendum cum patre, & matre, & eos diligendos inclinaret, nisi talis esset conjunctio, propter quam jure optimo relinquitur pater, & mater.

303.
Sed perpe-
ram, ut exi-
stimus Pon-
tius.

Denique, si vera esset opinio Hugonis, inter omnes religiosas mulieres inter se, & viros religiosos inter seiplos, verum Matrimonium & conjugium esset, quod est absurdum.

Ceterum ego existimo, longè aliam fuisse Hugonis sententiam, ille enim non loquitur de radicali jure, nec negat ex prima sua institutione id habere, sed tantum loquitur de consensu explicito ex parte contrahentis; negat enim, necessarium esse ejusmodi consensum ad veram rationem Matrimonii. Quare argumenta illa, Hugonis sententiam non impugnant. Hactenus Pontius.

Verè, an falsè, poterit Lector judicare ex his, quæ ex eodem Hugone subjicio. Quærit hic Auctor, ad quid conjugati debeant se sibi conservare, aut in quo non negare, si de medio tollatur procreatio prolis. Et respon-

Hugo à S.
vid.

det: *Ecce quo pacto se voluntaria sponsionis astringunt, ut abhinc & deinceps semper in omni sinceritate dilectionis, in omni cura sollicitudinis, in omni affectu pietatis, in omni studio compassionis, in omni virtute consolationis & fide devotionis, hoc uterque sit alteri, quod ipse sibi: ut quisque alterum, quasi unum secum factum*

attendat, tam in bonis, quam in malis omnibus, sicut consolationis socium ac participem, ita & tribulationis & sufferentiæ individuum exhibeat. Postremò, quantum foris ad necessitatem corporis attinet, quasi propriam carnem fovendam excipiat: quantum verò spectat ad amorem cordis intrinsecus, quasi animum suum in pace & tranquillitate (quantum in se est) sine perturbatione custodiat. Sic enim fit in sanctæ societatis pace & communicatione quiescentibus; ut dum uterque non sibi vivit sed alteri, felicitas atque beatitudo uterque vivat sibi. Hæc sunt bona conjugii & felicitas castam societatem amantium. Ita Hugo.

Et si objicias: quòd Deus primo homini mulierem in adiutorium fecisse legitur; & quia sociata muliere cum viro, utriusque, ut crescerent, & multiplicarentur, terramque repleret præcepisse memoratur; postremò, quia à viro inter virum & mulierem carnis commixtio futura prophetaur: idcirco nulatenus conjugium esse possit, ubi quidem consensus carnalis commixtionis non fuerit.

Respondet idem Auctor: illa verba Genesim: *Propter hoc relinquet homo patrem & matrem suam, & adheret uxori suæ, non esse intelligenda de adhesionem per copulam corporis, sed per copulam mentis, sive per dilectionem; hoc autem: Et erunt duo in carne una, de copula carnis. Secundum quid ergo (interrogat Hugo) relinquet homo patrem suum & matrem suam & adheret uxori suæ, nisi secundum illam singularem societatem, in qua semetipsum debet alteri? In qua homo affectum patris & matris non quidem deponit, ut affectum uxoris solum eligat, sed postponit affectum patris & matris: ut affectum uxoris illi præferat: ut eum non solum, sed singularem habeat.*

Non igitur de commixtione carnis, sed de affectu cordis & vinculo socialis dilectionis dictum est: *Adheret uxori suæ. Ut per hoc quod dicitur: Adheret uxori suæ, Sacramentum conjugii, quod in spiritu est, intelligas. Per id verò, quod subditur: Et erunt duo in carne una, significum conjugii, quod in carne est, non patium fœderis conjugalis agnoscas. Relinquet ergo homo patrem suum & matrem suam, & adheret uxori suæ, & erunt duo in carne una. Ecce hic est conjugium: Adheret uxori suæ; & hic est conjugii officium, Erunt duo in carne una.*

Et aliquibus interjectis, sic concludit suam responsum. *Vides nunc, quale & quantum Sacramentum præfert amor conjugalis; ut in hoc discat anima rationalis sui finis consortium sine sine eligere, & individuo illo amoris nexu, & singularis dilectionis paritate adherere. Hæc fuit principalis causa conjugii: propter quod Deus instituit, ut, relicto patre suo & matre sua, eligeret uxori suæ unice & singulariter, individua semper dilectione sociari. Huic autem societati ad commodum futuri generis multiplicandi, certi & rationalis Sacramenti causa, officium*

postea generandi injuncti; non quidem, ut in eo conjugium consisteret: sed ut ex eo conjugium, & per obedientiam ministerii in merito cresceret, & per fecunditatem prolis fructuosius appareret. Restat ergo dicitur: Relinquet homo patrem & matrem suam, & adheret uxori suae. Et erunt duo in carne una: ut in eo, quod adheret uxori suae, Sacramentum sit invisibilis societatis, quae in spiritu facienda est inter Deum & animam; in eo autem, quod duo sunt in carne una, Sacramentum sit invisibilis participationis, quae in carne facta est inter Christum & Ecclesiam. Magnum igitur Sacramentum: Erunt duo in carne una, in Christo, & Ecclesia: sed majus Sacramentum; erunt duo in corde uno, in dilectione una, in Deo, & anima. Hucusque Hugo. Quae ergo ipsius mens, quae doctrina?

306. Existimo: consistere posse verum conjugium, absque ordine seu obligatione proxima ad copulam; & per consequens, absque ullo consensu, explicito vel implicito, contrahentium in copulam, absolute futuram; immo conditionate futuram; puta, si pars eam exigeret; quia potest pars privari per pactum, vel votum, jure proximo, quod alioquin ex vi Matrimonii haberet ad copulam exigendam; adeoque tali casu possum ego contrahere Matrimonium, cum animo nullatenus admittendi copulam, tamen si alia pars eam exigeret.

307. Atque hujus sententiae videtur etiam fuisse S. August. quando libro de Bono conjugali cap. 1. ait: Consequens est comexio societatis in filiis, qui unus honestus fructus est, non conjunctionis maris & feminae, sed concubitus. Poterat enim esse in utroque sexu, etiam sine tali commixtione, alterius regentis, alterius obsequentis, amicabilem quaedam & germana conjunctio. In quibus verbis Pontius supra cap. 18. num. 8. expendit 1. quod filios dicit honestum fructum, non conjunctionis, sed concubitus, id est, contractus celebrati in ordine ad concubitus, quasi dicat, filios esse finem, quem intendit Matrimonium cum ordine ad copulam. Ubi vides manifeste distinguere August. consensum in ordine ad conjugalem animorum conjunctionem, & consensum in ordine ad concubitus.

Sed quis revelavit Pontio, August. ibi per concubitus intelligere contractum, & non potius ipsam actuale copulam? Interim parum refert ad nostrum intentum, an hoc, an illud intellexerit August.

308. Expendit Pontius 2. dicere August. solam hanc animorum conjunctionem amicabilem & germanam, sine commixtione carnali, satis esse ad verum Matrimonium, hoc est, posse consistere veram rationem conjugii sine ordine ad commixtionem carnalem: eumque ejus esse sensum, satis constat ex illo verbo

Poterat; quasi dicat, etiam si nunquam ad commiscendum se carnaliter contraxissent, verè reperiri ratio Matrimonii posset in conjunctione animorum alterius regentis, & alterius obsequentis, ex contractu cum sextis diversitate. Hæc ille.

Sed responderi posset Primò: August. talem conjunctionem maris & feminae non vultur. Care ibi conjugium, sed dumtaxat amicabilem quandam, & germanam conjunctionem, quæ etiam invenitur inter fratres, & forores, parentes & filios cohabitantes. Deindè, non excludit à Matrimonio finem propagationis, sed addit etiam societatem, quia illa necessaria est pro bono prolis. Denique; 1y, Poterat, non necessariò intelligitur de facto, sive secundum præsentem institutionem Matrimonii, sed posset intelligi de possibili; hic autem quæritur, an sine ordine ad commixtionem queat subsistere Matrimonium, pro de facto institutum est in primis parentibus.

De quo utique Matrimonio sic loquitur D. August. lib. 9. de Gen. ad lit. c. 3. Si autem queritur, ad quam rem fieri oportuerit hoc adjutorium (puta Eva) nihil aliud probabiliter occurrit, quam propter filios procreandos &c. Et cap. 4. ac 5. Aut si ad hoc adjutorium gignendi filios non est facta mulier viro, ad quod ergo adjutorium facta est? Si quia simul operarentur terram, nondum erat labor, ut adjumento indigeret; & si opus esset, melius adjutorium masculus fieret: hoc & de solatio dici potest, si solitudo fortasse radebat. Quando enim congruentius ad convivendum & colloquendum duo amici pariter, quam vir & mulier habitarent? Quod si oportebat alium jubendo, alium obsequendo pariter vivere, ne contrariae voluntates pacem cohabitantium perturbarent: nec ad hoc retinendum ordo defuisset, quo prior unus, alter posterior, maxime si posterior ex priore crearetur, sicut femina creata est. An aliquis dixerit, de costa hominis Deum feminam tantum, non etiam masculum, si hoc vellet, facere potuisse? Quapropter non invenio ad quod adjutorium facta sit mulier viro, si pariendi causa subtrahatur. Hæc August. Et notandum hunc librum esse posteriorem libro de bono conjugali, ut patet ex cap. 7. ubi eum allegat dicens: Unde quia satis differimus in eo libro, quem de Bono conjugali nuper edidimus &c.

Hinc facile quis respondere posset ad aliam auctoritatem D. August. ex eodem lib. de Bono conjugali c. 3. Bonum ergo conjugium, quod etiam Dominus in Evangelio confirmavit, non solum quia prohibuit dimittere uxorem, nisi ex causa fornicationis; sed etiam quia venit invitatus ad nuptias, cur sit bonum merito queritur. Quod mihi non videtur propter solam filiorum procreationem, sed propter ipsam etiam naturalem in diverso sexu societatem. Alioquin non jam

309. Ad quod adjutorium facta sit Eva, ex D. Aug.

310. Cur conjugium sit bonum, ex eod.

306. Quæ fuerit mens August. 307. Quæ fuerit mens August. 308. Pontius 2. dicere August. solam hanc animorum conjunctionem amicabilem & germanam, sine commixtione carnali, satis esse ad verum Matrimonium, hoc est, posse consistere veram rationem conjugii sine ordine ad commixtionem carnalem: eumque ejus esse sensum, satis constat ex illo verbo

diceretur conjugium in senibus, praesertim si vel amisissent filios, vel minimè gemisissent. Nunc vero in bono licet annofo conjugio, & si emarcuit ardor ætatis inter masculum & feminam, viget tamen ordo charitatis inter maritum & uxorem: quia quanto meliores sunt, tantò maturius à commixtione carnis suæ, pari consensu se continere ceperunt, non ut necessitatis esset, postea non posse, quod vellent; sed ut laudis esset, primum noluisse, quod possent. Si ergo servatur fides honoris, & obsequiorum invicem debitorum ab alterutro sexu, etiamsi languescantibus & prope cadaverinis utriusque membris, animorum tamen vitæ conjugatorum tantò sincerior, quanto probator, & tantò securior, quanto placidior castitas perseverat.

311.
Verba ejus
expenduntur à Pontio;

In quo testimonio (inquit Pontius supra n. 9) in primis expendendum est, duos assignasse August. fines contrahendi Matrimonii, & liberorum procreationem, & ipsam etiam naturalem in diverso sexu societatem. Deinde, hos duos fines ita distinguit, ut non solum consideratione, sed & re ipsa separari & possint, & contingat; tum in his, qui suâ sponte, vel voto, vel proposito abstinere volunt à carnali complexu; tum in his, qui non sponte, sed natura cogente, utpote quorum sunt languida & cadaverina corpora, nec dare volunt operam rei uxoriæ, nec possunt. Possent ergo languida & prope emortua corpora inter se convenire ob solam naturalem in sexu diverso conjunctionem.

Præterea considerandum est; quamvis istos duos fines in Matrimonio distinguat D. Aug. ex ejus tamen verbis in hoc testimonio, satis aperte colligi liberorum procreationem non esse præcipuum finem, & talem, quo sublato, periret hujus ratio contractus; sed solam naturalem animorum in diverso sexu conjunctionem, in qua servetur obsequiorum invicem debitorum ab altero sexu, & honoris fides, esse præcipuum Matrimonii finem, quique ad essentiam firmitatemque Matrimonii requiritur: finem autem procreationis aliquando justè conjungi cum priori fine, aliquando verò deficere. Hucusque Pontius.

312.
sed perpetuam.

Qui utique, meo judicio, malè expendit hæc verba; nam August. expressè ibi agit de Matrimonio contracto in ordine, ad copulam, ut patet ex illis verbis: *Quia quanto meliores sunt, tanto maturius à commixtione carnis suæ, pari consensu se continere ceperunt.* Jam autem tale Matrimonium non subsistit in impotentibus antecederet, etiam secundum Pontium, ut infra suo loco videbimus, bene tamen consequenter, id est, in iis qui post contractum tale Matrimonium impotentes fiunt, sive tuâ sponte, sive naturâ cogente, quod solum ibi dicit August. ostendens præter illum finem primum, quem à principio habuit illud Matrimonium, & jam desit esse, adhuc

restare alium finem, scilicet societatem. Ergo valet Matrimonium à principio contractum propter illum solum finem, hoc non colligitur ex illis verbis D. Aug. qui videtur ibi solum voluisse docere, Matrimonium esse indissolubile, sive proles nascatur, sive non, sive jam adhuc sint potentes generare, sive impotentes vel sponte, vel naturâ cogente.

Agit quippe de triplici bono Matrimonii, fidei scilicet, prolis, & Sacramenti, & consequenter de Matrimonio, quod ad illa tria bona ordinatur. Neque ullo verbo indicat, illam societatem esse finem primum Matrimonii, sed potius è contrariis: *Quod nisi non videtur propter solam filiorum procreationem, sed propter ipsam etiam naturalem in diverso sexu societatem.* Quasi diceret: præter primum finem, scilicet filiorum procreationem, alius finis esse potest, Matrimonii naturalis in diverso sexu societas, quæ tempore permanet, etiam cessante procreatione filiorum.

Immo hæc societas non videtur esse propriè finis, sed magis effectus, consequens obligationem matrimonialem; nam individua vitæ societatem in ordine ad copulam, quæ est essentia matrimonii, sequitur obligatio mutui obsequii, tanquam effectus necessarius ad conservationem illius societas. Et sanè non est dubium, quin etiam obligatio mutui obsequii separari possit per votum ab essentia matrimonii, ut patet in iis, qui mutuo consensu post matrimonium consummatum, prohibentur Religionem. Idemque foret, si à principio matrimonii ante consummationem proferrentur; nisi Ecclesia per professionem matrimonium non consummatum dissolvisset.

Nec video; quare non æquè esset matrimonium; si à principio conjuges cederent pro re suo ad cohabitationem, & alia obsequia, atque dum cedunt jure exigendi copulam. Sic enim sufficit radicalis obligatio ad copulam, ita etiam videtur sufficere radicalis obligatio ad cohabitandum, & alia obsequia præstanda. Hæc autem radicalis obligatio leve ad copulam, sive ad alia obsequia, sequitur necessariò ex translatione domini ipsius corporis, sine qua absolute non potest consistere matrimonium; sicuti non potest donatio alicujus alterius rei consistere, absque translatione domini istius rei, quamvis utilis possit variè impediri. Et nihil aliud intendunt D. August. & alii PP. quando docent, inter B. Virginem & Josephum verum constituisse matrimonium; absque ullo ordine ad copulam, aut consensu explicito vel implicito in illam.

Audiamus D. August. lib. 23. contra Faustum c. 8. *Neque enim quia concubitu non permixtus (Joseph) ideo non maritus.* Et postea: *U*

Matrimonia
non posse
contrahi sine
verba nuptialia.
 Ut & Joseph Maria maritus diceretur, habens eam conjugem non concubitu, sed affectu, non commixtione corporum, sed copulatione, quod est charius, animorum. Ac paulo post: Mariam Joseph conjugem non frustrat appellatam propter ordinem sexus & animorum confederationem, quamvis ei non fuerit carne commixtus. Denique in fine cap. Et ne homines fideles Christi id, quod sibi conjuges carne miscerent, tam magnum in conjugio deputarent, ut sine hoc conjuges esse non posse, non crederent sed potius dicerent, fidelia conjugia multo familiarius se adherere membris Christi, quam potuissent imitari parentes Christi.

Porro lib. 1. de Nupt. & concupif. c. 11. sic scribit idem S. Doctor: Quibus vero placuit ex consensu, ab usu carnalis concupiscentiae in perpetuum continere, absit ut inter illos vinculum conjugale rumpatur, imò firmiter erit, quod magis ea pacta secum inierint, quae charius concorant, quae servanda sunt, non voluptuariis corporum nexibus, sed voluntariis animorum affectibus. Mox: Conjug vocatur (scilicet V. Maria) ex 1. fide desponsationis, quam concubitus nec cognoverat, nec fuerat cogniturus, nec perierat, nec mendax fuerat conjugis appellatio, ubi nec fuerat, nec futura erat ulla carnis commixtio. Item lib. 2. de Consens. Evang. c. 1. Hoc exemplo magnifice insinuat fidelibus conjugatis, etiam servata pari consensu continentia posse permanere vocariq; conjugium, non permixtione corporis sexus, sed custodio mentis affectu.

Ecce, inquit Pontius supra n. 10. in omnibus his testimoniis asserit August. veram rationem conjugii, non solum sine usu concubitus, sed etiam sine ullo ordine ad concubitum. Et ut ex multis eorum clarè patet, non solum contendit, posse post contractum Matrimonium abstinere ab usu, manente conjugio, sed etiam ante contractum posse amoveri omnem ordinem ad concubitum, & ita celebrari Matrimonium in naturalem tantum vitæ conjunctionem, ut clarè patet ex hoc postremo loco. Hæc ille.

Cui omnia sunt clara; fortè habuit valde clara perpiscilia, quando hæc legit & scripsit, quæ quia ego non habeo, haud equidem clarè video, quomodo istud sequatur ex hoc postremo loco, cum solum dicatur: Posse permanere vocariq; conjugium; non autem, posse contrahi conjugium. Nunquid potest permanere vocariq; conjugium, quando impotentia copulæ, contracto Matrimonio supervenit? Nemo dubitat. Porro posse contrahi Matrimonium ab his, qui absolute & perpetuò impotentes sunt, communior sententia negat, ut proprio loco diffusius demonstrabimus; ergo saltem istud non est clarum ex hoc postremo loco, quidquid sit de veritate rei. Pontius supra c. 17. n. 7. ait: Scholastici omnes in eo conveniunt, Matrimonium,

quavis contrahentium intentione seclusa, ordinem habere ad consuetudinem, & copulam secundum carnem.

Quod sic explicat hic Auctor: In Matrimonio, inquit, sicut in quovis alio contractu, in quo res datur, & accipitur, duo sunt. Alterum est translatio domini, quæ est potestas atque facultas utendi re illa: alterum est usus ipsius rei. Prius est radix posterioris, & ita ad illud suapte natura refertur. Sic igitur in Matrimonio, cum sit contractus quidam, in quo datur, & accipitur corpus pro corpore, duo illa inveniuntur, nempe & translatio domini corporum unius in alterum, quæ suapte natura refertur ad usum & consuetudinem conjugalem secundum carnem, tamquam facultas seu jus utendi corpore conjugis secundum carnem, & usus ipse conjugalis sive copula. Atque hæc translatio domini sive radicalis facultas ad utendum matrimonio, ita ut si utatur, non accedat alienum corpus, nec fornicatio, nec injustitia sit, est in quo consistit essentia Matrimonii. Hæc ille.

Et verò si talem radicalem facultatem velimus vocare ordinem aliquem ad copulam, videtur certum, quod omnis contractus matrimonialis dicat aliquem ordinem ad copulam; & per consequens etiam contractus Beatæ Mariæ cum Josepho, si verum fuerit matrimonium; ut fuisse, docent D. August. cum aliis SS. PP. & communiter Scholastici. Inter quos Doct. Subt. sic scribit de hac materia 4. dist. 30. q. 2. n. 2. Hæc sunt duo videnda. Primo, quia ita est; secundo, quomodo. Primum patet ex auctoritatibus Augustini, quas ponit in littera, & ratione congrua ad hoc; quia vel erat præceptum universale omnibus, qui erant in lege illa de contrahendo Matrimonium, quod videtur; quia pro benedictione erat fecunditas, & pro maledictione sterilitas (patet ex multis locis Scripturæ) vel si non fuit præceptum generale, quod patet ex hoc, quod Jeremias & Joannes Baptista remanserunt virgines; tunc B. Virgini fuit datum speciale mandatum de contrahendo cum Josepho.

Et ad hoc possunt esse rationes congruæ, quæ accipiuntur ab Ambrosio super Luc. 1. ut scilicet esset testis virginitatis Mariæ. Secundo ut etiam ipsa non haberet occasionem mentiendi de virginitate sua: quia secundum Ambrosium occasionem mentiendi in desponsata habuisset, desponsata non habuisset, ut sic tam testimonio, quam ex præsumptione magis crederetur sibi de virginitate, & de mirabili conceptione filii sui. Congruum etiam fuit, ut sibi de virginitate crederetur, ne notaretur infamis, quia non putavit Christus, ortus sui fidem matris injuriis astruendam; sciebat enim teneram esse virginis reverentiam, & lubricam famam pudoris: idè maluit Dominus aliquos de suo ortu, quam de matris pudore dubitare.

317.
 Seclusa intentione contrahentium, Matrimonium dicit ordinem ad copulam, ex Pontio.

318.
 Contractus B. M. cum Josepho fuit verum Matrimonium, ex Scoto.

Prima & 2.
 ratio congruentie hujus Matr. ex Ambrosio.

319. Terciam rationem adjungit Doctor ex
Tertia ratio, Origene, dicens n. 3. *Alia ratio, ut esset in ob-*
ex Origene. *sequium virgini, & puero, sive in Aegyptum*
eunti, sive redeunti. Quam rationem tangit Ori-
genes super illud Matth. 1. Cum esset desponsata.

Quarta ex
Ambrosio. *Alia, inquit, ratio assignatur ab*
Ambrosio, ut diabolus falleretur.

Sed hæc ratio (subdit Scotus) videtur parvi
valoris. Quomodo enim non posset diabolus vide-
re virginitatem matris, si habuisset virum, sicut
si non habuisset? Debet ergo intelligi, quod non
potuit hoc videre, quia non fuit permittus, licet
naturali potentia intellectus sui potuerit hoc vide-
re. Nec tunc ista ratio videtur magni momenti,
quia æquè fuisset prohibitus, si non habuisset vi-
rum.

320. *Alia duæ ra-*
tionem ex
Scoto. *Adit Scotus adhuc duas alias rationes*
congruentiæ, hoc tenore verborum: Alia ra-
tionem, quia Christus noluit incipere ab injuria le-
gis, ne daret occasionem Judæis & Herodi per-
sequendi ipsam, cum parvis innuptæ lege damne-
tur. Ne etiam virginibus, sinistra opinione vi-
ventibus, daretur velamen excusationis, quod ip-
sa quoque mater Domini infamata videtur. Istæ
videntur bonæ congruentiæ ad propositum. Hu-
cusque Scotus de primo, scilicet: Quia ita est, id
est, quia B. Maria verum cum omni proprietate
contraxit Matrimonium; adeoq; transiit
dominium corporis sui in Josephum ad uten-
dum matrimonio, ita quod, si usus fuisset, non
fuisset fornicatio, quia hæc essentialiter di-
cit copulam cum non sua; per Matrimonium
autem B. Maria facta fuerat sua. Neque
etiam commisit injuriam, nisi per adul-
terium amisisset jus utendi, vel per pactum
aliquod justitiæ illud jus à se abdicasset.

321. *An conjux*
possit à se
abdicare jus
utendi cor-
pore.

Almainus,

Communis
sententia
affirmat.

322. Pro responsione autem ad istam rationem
Almaini, notat Vasquez to. 2. in. 3. part.

disp. 125. c. 7. n. 83. (quem sequitur Pontius
suprà n. 9.) duobus modis posse impediri
usum alicujus rei, vel ex virtute justitiæ, ita
ut si quis eâ utatur, peccet contra justitiam,
vel ex alia virtute, ita ut usus illius non sit
peccatum contra justitiam, sed contra aliam
virtutem. Priori modo puto, inquit Vasquez,
impossibile esse manere jus domini, ipso usu
rei perpetuo & omnino impedito, & hoc pla-
nè convincit ratio facta pro sententia Almai-
ni; quia frustra esset & inane dominium, fa-
cultas secundum justitiam utendi re aliqua,
cujus usus impossibilis esset, nisi violatâ ju-
stitiâ; posteriori autem modo existimo, à prin-
cipio transferri posse dominium corporis, im-
pedito in perpetuum usu, & semel translatò
dominio, usum perpetuo impediti posse. Ver-
ùm ita tunc manere impeditum, ut si quis ad
uxorem suam accederet, ut matrimonio ute-
retur, non peccaret peccato fornicationis seu
adulterii; sed tantum contra eam virtutem,
ex qua promississet, se nunquam matrimonio
usurum. Potest autem quis perpetuo usum
matrimonii sibi impedire, vel ex sola fide-
litate erga conjugem, promittens se nunquam
debitum ab eo petiturum, vel ex fidelitate
erga Deum, quæ est Religio vovens castita-
tem: accedens igitur ad conjugem, peccaret
non contra castitatem, neque contra justitiam
matrimonii; sed contra fidelitatem promissio-
nis erga conjugem, vel contra Religionem
erga Deum. Hæc ille.

Quæ confirmat à simili dicens: Atque hoc
modo videmus in nostra Societate, penes eos,
qui tantum emisserunt tria vota substantialia
Religionis simplicia post biennium, manere
dominium suorum bonorum, perpetuo tamen
impeditum ex voto paupertatis, ut non
possint aliquâ re suâ uti sine licentia Præposi-
ti aut Rectoris, & ita, si quæ re uterentur,
peccarent, non quidem peccato furti contra
justitiam, sed peccato sacrilegii contra reli-
gionem, ratione voti prius nuncupati. Hu-
cusque Vasquez.

Cujus certè doctrina satis placet, quam vis
alioquin existimem fieri posse, ut in casu pro-
posito accedens ad uxorem, ut eâ utatur, pec-
cet contra justitiam, non Matrimonii, quali-
tatem, quia peccatum fornicationis seu
adulterii, utendo uxore alienâ, quod clarè constat esse falsum, quia per
priorem contractum facta est propria; & ideo
etiam excusatur à peccato fornicationis seu
contra castitatem, quia fornicatio essentialiter
est copula cum non sua; sed contra justitiam
pacti, initi cum uxore de nunquam exigen-
do debitum; nam potest quis seipsum ad hoc
obligare, non solum ex fidelitate, sed etiam
ex stricta justitiâ; quæ enim in hoc repug-
nantia?

Nonne adulter, vi opprimens propriam
uxorem, facit ei injuriam, & peccat contra
justi-

justitiam? Similiter vi opprimens propriam uxorem, statim post contractum Matrimonium, ante bi-mensem? Nemo est, qui dubitet; non quia utitur corpore alieno, aliis enim peccat contra castitatem, quod constat esse falsum; sed quia re propria abutitur, id est, utitur sine jure utendi, quoniam vel per legem, vel per particulare pactum, jure suo pro illo tempore privatus existit. Accipit ergo usum, qui non est suus, sed relictus in libera voluntate alterius, quâ libertate alter per oppressionem injustè privatur.

Ergo similiter in nostro casu, eo supposito, quod per contractum strictæ justitiæ, vir & mulier à principio Matrimonii pro perpetuo cesserint jure suo, quod alioquin ex contractu Matrimonii eis competeret, exigendi scilicet usum corporis; si vir per vim mulierem opprimat, & ei copuletur, facit ei veram injustitiam, tamen si utatur re propria. Enim verò dominium non definitur absolute & simpliciter: *sus extendens se ad omnem usum rei suæ*, sed cum hac restrictione; *Nisi lege prohibeatur*; jam autem tali casu lex naturalis justitiæ prohibet talem usum. Sicuti ergo peccaret contra justitiam, qui equum suum alteri elocatum auferret, conductore invito, tamen si auferat rem propriam, quia privat ipsum jure justitiæ, quod habet ad usum equisita pariter in nostro casu, vir, opprimens mulierem, peccat contra justitiam, tamen si sit propria mulier, sive propria res; quia privat mulierem jure justitiæ, quod habet ad non reddendum debitum, sive ad non usum corporis, per alium contractum distinctum à Matrimonio.

Nec puto, quod Vasquez id negasset; quia solum loquitur de justitia Matrimonii, & castitate, interim admittit peccatum contra fidelitatem promissionis erga conjugem, vel contra religionem erga Deum; ergo similiter admittit injustitiam erga conjugem, si ex promissione existimasset oriri obligationem justitiæ.

Itaque non est omnino inutile, tradere dominium corporis, retento usu; & certum est, post contractum Matrimonium posse dominium istud ab usu separari, sive per votum simplex castitatis, sive per professionem Religionis, aut etiam adulterium alterius partis, nec tamen propterea remanet dominium inutile; quid ni ergo idem fieri possit, per pactum aliquod præcedens, aut concomitans ipsum contractum Matrimonii? Non video quid obstat. Et hæc viâ facillimè ostenditur, quomodò B. Virgo, salvo voto suæ virginitatis, potuerit contrahere Matrimonium cum Jos. pho.

Alium modum proponit Scotus sup. n. 4. dicens. *De 2. art. dicitur, quod B. Virgo voverat virginitatem sub conditione, scilicet nisi Deus aliter disponeret; & ideo licuit sibi Matrimonium contrahere.*

Sed hic modus non placet Scoto. Undè continuò atexit: *Contra; in omni voto quantumcumque absoluto, videtur includi hæc conditio, Si Deo placet: quia nullus debet offerre aliquid Deo, veluti Deus vel noluit, neque ordinatè intendit sic offerre; ergo cum condicione ista, sic intellecta, stat absolute votum.*

Dico ergo (prosequitur Doctor) quod absolute votum virginitatem, quod Sancti conjiciunt ex illo verbo suæ interrogationis ad Gabrielem: *Quomodo fiet istud quoniam virum non cognovisset. Si enim solum non cognovisset, sine proposito nunquam cognoscendi, nulla esset questio: quia imposterum cognoscenda, si non esset sterilis, concepisset. & ideo fuit questio de modo supermirabili, quia firmissimè disposuerat seu voverat, nunquam se cognoscendam à viro, & ad hunc intellectum exposuit Angelus respondendo: Spiritus sanctus superveniet &c. Quomodo ergo potuit contrahere Matrimonium? Respondeo; in contractu matrimoniali est mutua datio corporum ad copulam carnalem, non nisi sub conditione implicita, scilicet, si petatur. Undè contrahentes cum proposito statim vovendi castitatem, verè contrahunt: hæc autem conditio non præjudicat voto castitatis, posito etiam contractu Matrimonii, nisi illa conditio ponatur in effectu: ergo ubi est certitudo simpliciter, quod nunquam ponetur in effectu, ibi in nullo præjudicat voto castitatis contractus Matrimonii: sed hic fuit talis certificatio. Ex quo enim habemus Mat. b. 1. quod Angelus instruxit Joseph: *Noli timere accipere Mariam conjugem tuam, multo magis, immò indubitanter concluditur, quod ipsa per Angelum, vel immediate à Deo antequam desponsaretur, Joseph, fuit certitudinaliter edocita: Noli timere accipere Joseph virum justum in conjugem. Ecce enim Spiritus sanctus dabit eum tibi custodem & testem virginitatis, qui tecum pari voto contineat, & in multis tibi ad virginitatis custodiam congruentibus obsequatur.**

Nec est mirum de ista probabilitate, quia quidquid factum est circa Joseph per visionem Angelicam, totum factum est ratione Mariæ, quæ fuit immediata in illa ineffabili & mirabili conceptione, scilicet unigeniti Filii Dei.

Confirmat hanc sententiam Scotus duobus exemplis. Exemplum, inquit, istius potest haberi extra de Verb. signif. Exiit, & est hodie in 6. lib. ubi dicitur sententialiter, quod, retento dominio, concedere aliis usum, non est inutile, quia usus ille necessarius est utentibus. Et à simili in proposito, concedere potestatem sui corporis ad talem actum, si petatur, retento tamen usu, quia certum est, quia ab illo non petetur, non est inutile. Hoc tamen exemplum patitur calumniam, quia non ita videtur, quod usus possit reservari dominio tradito, sicut è converso, quia posterus magis traditur sine priori, quam è converso; sed quoad hoc, videlicet,

vo voto suo contrahere Matrim. Rejicitur à Scoto.

327. B. Maria voverat virginitatem absolute.

B. Maria fuit edocita, quod Joseph nunquam peteret debitum.

328. Confirmat hanc sententiam Scotus duobus exemplis. Primum ex cap. Exiit, de verb. signif. in 6.

et, quod alicui potest competere unum sine alio In proposito autem nec usum retinuit sibi auctoritate sua; sed certificata fuit, quod Spiritus sanctus usum illum retineret, ita quod nunquam ille alius, cui talis usus debebatur, exigeret.

329.
Rejicitur à
Vasquez ob
duplicem
rationem.

Ecce primum exemplum, quo non vult uti Vasquez supra n. 87. eò quod Nicolaus in eo capite non loquitur de usu juris, sed facti, qui competit Franciscanis in his, quæ pro elemosyna ipsis tribuuntur. Hæc enim solum illis dantur ad sustentationem, non autem in omnem usum, sicut convivis ea, quæ in convivio apponuntur. Adde, inquit Vasqu. quod Scotus non potest rectè explicare, quo pacto B. Virgo tradiderit suum corpus retento usu, ex eo solum, quod novit, nunquam Josephum ab ea debitum petiturum: sic enim non esset usus impeditus, sed tantum ex voluntate non futurus: probabilius autem est, fuisse perpetuò impeditum. Hæc ille.

330.
Resp. ad 1.
ex Hiquæo.

Ad 1. Respondet Hiquæus in suo Comment. ad illum locum Scoti n. 22. Licet in præfata Decretali agatur de usu facti, tamen exemplum habet non parvam proportionem ad usum Matrimonii; quia sicut usus facti semper manet, donec revocetur à domino proprietario, ita libertas corporis sui manet conjugii, donec petatur debitum, non petenti non tenetur, quin etiam petenti multis casibus non debetur.

331.
Resp. ad 2.
ex eod.

Ad 2. respondet idem Auctor n. 23. certitudinem divinæ revelationis, quæ certificata est virgo, nunquam fore, ut peteretur, æquivalere impedimento; quia votum nihil aliud postulat, quam non consentire affectu & effectu in copulam; ad hoc autem sufficit certitudo revelationis prædictæ; quàmvis nullum esset impedimentum diversum. Neque necessarium fuit, ut Virgo conciperet dissensum respectivè ad conditionem impossibilem, qualis fuit petitio, supposita revelatione ejus nunquam fecutura; nam tam votum, quàm materia subsistit independentè à tali dissensu. Ad salvandum ergo votum Virginis, & excusandum Matrimonium superveniens per contractum, sine præjudicio voti, sufficiebat illa revelatio, & certitudo ex ipsa, per quam excludebatur periculum violandi voti. Hactenus Hiquæus.

Adde, quod secundum Scotum Virgo fuerit certificata de non petitione debiti propter votum Josephi; adeoque de perpetuo impedimento; sic enim ait: *Ex quo enim habemus Mat. 1. quod Angelus intravit Joseph & c. Ecce enim Spiritus sanctus dabit eum tibi custodem, & restem virginitatis, qui tecum pari voto contineat.* Atque hoc de primo exemplo Scoti.

332.
Secundum
exemplum
Scoti.

Alterum (prosequitur) exemplum, si quis contraxisset sponsalia cum juramento, & postea vorisset virginitatem, videretur consulendum illi, quod consummaret sponsalia contrahendo

de facto, ut servaret fidem juramenti: & tamen ut servaret votum, statim ante consummationem, deberet anelare ad Religionem: ergo isti licet dare potestatem sui corporis conjugii, vere contrahendo Matrimonium ratum, & tamen cum intentione nunquam dandi usum, quantum est ex parte sui, etiam sine hoc, quod sciat illum nunquam petiturum talem usum: ergo multo magis licet sic contrahere, si sciret nunquam prædictum conjugem petiturum.

Addit 3 exemplum dicens: Præterea, ad altera habet potestatem alterum conjugis; quia per Matrimonium fuit sibi data, & indefectibiliter, tamen non habet, nec habere potest usum corporis illius propter peccatum suum: ergo peccatum potest perpetuò prohibere usum, stante potestate data in Matrimonio; ergo multo magis Spiritus sanctus propter aliquam causam honestam hoc potest. Quod quidem exemplum in omnibus non quadrat, interim ostendit (quod unicuique est intentum Scoti) potestatem mutuam, quæ est in hoc contractu, posse subsistere sine usu subsequente, vel eo impedito per obligationem altioris finis, & virtutis; ac proinde contractum posse intri sine usu corporis, aut proxima ad illum obligatione, impedita per obligationem altioris finis, & virtutis; prout contingit in Matrimonio B. Virginis cum Josepho; nam hoc à Deo specialiter ordinatum fuit in finem altiore servandæ castitatis, & Incarnationis, sive ut medium consequens, sive ut antecedens, juxta diversas sententias.

Itaque Matrimonium Virginis, supposito voto absoluto virginitatis, fuit licitum & legitimum, quàmvis usus copulæ fuerit impeditus. Primò, cedente parte jure suo per similem votum, aut absque voto. Secundò, quia perfectius attingit finem, etiam generaliter contractus Matrimonii, id est, procreationem proles per altiora media, & efficaciora, quàm erat copula carnalis. Tertio, quia, ut itatum dictum fuit, ordinatum fuit ex Dei voluntate speciali ad Incarnationem, ut medium congruum antecedens, vel certè consequens, juxta varias opiniones. Quarto, quia ordinatum est in finem communem Redemptionis generis humani. Quintò, quia substantia contractus in eo perfectissime salvatur, etiam respectivè ad finem primarium, scilicet propagationem seu procreationem proles modo jam dicto. Ergo nihil ei obstat.

Ex quibus ulterius deducitur, votum virginis perfectissime salvari sine ullo ordine ad copulam in voluntate expressa vel implicita. Et in hoc excedit D. Vitalis, qui contrahunt cum animo non consummandi Matrimonium; quia in his, sicut regula contrahendi est illa, quæ est communis legis & institutionis Matrimonii, ita etiam contentiendi in contractum, tacitè consentiunt in finem ejus lege & institutione præscriptum, quia

quia hic est accessorius ad ipsum contractum, seu consequens ex natura contractus, & subest legi generali, quæ respicit finem, ut per medium naturale copulæ attingi potest, & non aliter; quia ordo ad finem importat respectum ad media.

Matrimonium autem Virginis, ex Dei speciali ordinatione, & per virtutem Spiritus sancti, ordinatum fuit in finem per media supernaturalia & specialia, quæ excludunt ex natura sua propagationem naturalem, per quam debitum proximum aut remotum labis originalis incurritur, à quo ex modo natiuitatis in utero Salvator mundi debuit esse immunis: in Matrimonium autem consensit Virgo, ut his mediis supernaturalibus & Dei institutioni speciali innitebatur, ad eoque consensus ejus nequit, etiam tacite, seu in radice, respicere copulam: consensit enim in Matrimonium suppositâ Dei revelatione, & providentiâ speciali circa illud, quod contrahere voluit ex Dei mandato, & prout ordinabatur in finem servandæ etiam puritatis virginalis. Ita ferè Hiquæus sup. n. 33. & 34.

Atque hoc modo intelligo illa verba Doct. nostri supra: *Certificata fuit, quod Spiritus sanctus usum illum retineret*, quia videlicet Virgo non propriâ auctoritate, sed ex speciali instinctu Spiritus sancti illum retinuit. Quod verò addit: *Ita quod nunquam ille alius, cui talis usus debebatur, exigeret*, sic explico: Matrimonium regulariter, sicut transfert potestatem corporis, ita etiam fundat jus ad copulam ex natura communi hujus contractus in specie, ad eoque, donec præcessisset certitudo revelationis, nunquam fore, ut usus sequeretur, Virgo non potuit contrahere, supposito voto absolutæ virginitatis: revelatio ergo illa hunc etiam effectum habuit, ut Matrimonium separaretur ab usu, sicut & consensus. Undè neque Virgo tacite consensit in copulam, ex eo quod præcisè consensit in contractum, neque etiam consensit in contractum, ut inducit obligationem copulæ, non impeditam.

Perperam igitur impugnat sententiam Scoti Pontius sup. c. 18. n. 6. dicens: Cùm votum esset de re, Deo absolutè grata, non potuit sub conditione, nisi Deus relaxaverit, consentire; aliàs concedi posset, firmiter apud se statuisse, reddere debitum Josepho penitenti, nisi Deus relaxaret, quod indignè asseritur de B. Virgine. Hæc ille.

Sed videtur hic Auctor limis oculis legisse Scotum, aliàs ex verbis, supra allegatis, clarè vidisset, nullam talem voluntatem debuisse esse in B. Maria. Nam Scotus dicit, ut vidimus, eam fuisse certificatam divinitus, quod nunquam exigeretur debitum; ergo potuit absolutè velle, nunquam reddere debitum, cùm sciret Deum in suis decretis esse immutabi-

lem. Neque indignum est dicere, quod si Deus usum Matrimonii præcepisset, Virgo voluisset obedire, immò id omninò dicendum est: quia tamen Virgini constabat, Deo placere, ut perpetuè virginitatem coleret, & quæ Deo semel placent, ampliùs displicere non possent; neque explicitam neque implicitam debuit habere voluntatem copulæ, tametsi sine dubio habuerit explicitam voluntatem adimplendi omnia præcepta divina.

Sed dicit aliquis: Virgo contraxit Matrimonium, antequam filius Dei incarnatus esset, sive antequam cognosceret Mysterium Incarnationis; ergo consensit in contractum, ut lege communi, & institutione tenet: ergo consensus ille fuit tacitus in copulam.

Respondetur in primis: quidquid sit de Antecedente, negando primam Consequentiam; quia Virgo consensit in illum contractum, prout suberat speciali Dei voluntati, illud ordinantis ad altiorem finem, citra præjudicium voti, aut dispensationem in ipso. Neque refert, quod tunc, quando consensit in Matrimonium, ille finis fuerit ignotus Virgini in specie, sicut & Incarnatio subsecuta; quia eo ipso, quod consensit in Matrimonium, sine præjudicio voti, & ex speciali revelatione, & voluntate Dei, consensit in illud, prout suberat his, & juxta finem ad quem Deus illud ordinaverat. Hic autem finis excludebat ex natura rei, seu ex intentione ordinantis Dei, ipsam copulam; ergo ex consensu in contractum ad hunc finem specialem præordinatum, non sequitur consensus in copulam, nequidem tacitus.

Respondetur 2. satis probabile est, Matrimonium Virginis fuisse post Incarnationem, ut videre est apud Vasq. to. 2. in 3. part. disp. 125. c. 8. Et putat Hiquæus supra n. 27. illam fuisse sententiam Scoti, quando contra Aliquorum opinionem statuit, Virginem absolutè vovisse castitatem ante Matrimonium, & hoc probat ex responsione ejus ad Gabrielem: *Quomodo fiet istud &c.* quæ probatio fuisset insufficientis, si Annuntiaro fuisset subsecuta Matrimonium, cùm apud Omnes constet, tunc fuisse votum absolutum.

Huic sententiæ, inquit idem Auctor n. 28. favet traditio, quam refert Nyssenus, quæ docet, Virginem post sponsalia remissam esse in domum paternam. Quam sententiam sequitur Baronius in Apparatu. Eam videtur tenere Tertullianus de Velandis Virg. c. 4. dans rationem, cur Angelus appellet Virginem mulierem, eò quod desponsata, quodammodo nupta erat. Ambrosius de instit. Virg. c. 6. in illa verba: *Antequam convenirent &c.* Matth. 1. *Neque illud, inquit, moveat, quod ait (Evangelista) quia Joseph accepit conjugem suam; desponsata enim viro, conjugis nomen accepit; cum enim initiatur conjugium, tunc conjugii nomen assequitur &c.* Initiatur autem per

338. Objectio.

Solutio.

339.

Secunda solutio, probabiliter Matr. Virginis fuisse post Incarnationem, ex Vasquez & Hiquæo.

340.

Favet traditio apud Nyssenum.

Baronius.

Tertullianus.

Ambrosius.

Origenes.

Hieronymus.

Maldonat.

341. Probatur ex circumstantia literæ.

Sponsalia de futuro Origenes etiam & Hieronymus idem docent. Vide Maldonatum in Mat. 1. qui alios Patres pro hac sententia citat.

Et ex circumstantia literæ videtur probari: *Antequam convenirent, inventa est in utero habens &c.* Hæc convenientia non fuit copula, aut consummationis matrimonii, ut Omnes concedunt; ergo fuit cohabitationis & contracti matrimonii, aliàs si fuisset matrimonium ante contractum, jam ex more transferebat in domum mariti: ergo tantum videtur convenisse Josephum ad matrimonium. Hucufque Hiquæus.

Qui si attentè legisset Homil. S. Hieronymi, quæ recitatur in officio matutino Vigiliæ Nativitatis Domini, non potuisset ignorare, hunc sanctum Doctorem Ecclesiæ per conventionem intellexisse, non contractum matrimonii, sed ejus consummationem: sic enim ait: *Antequam convenirent inventa est in utero habens de Spiritu sancto. Non ab alio inventa est, nisi à Joseph, qui per licentiã maritali futura uxoris omnia noverat. Quod autem dicitur: Antequam convenirent; non sequitur ut postea convenerint, sed Scriptura, quid factum non sit, ostendit. Ut ut sit de hac probatione Hiquæi, sufficit ad propositum nostrum, illam sententiam verè esse probabilem, ut videre est apud Omnes, qui de hac rescripserunt.*

342. Primum arg. contra Matrim. B Virginis, ex c. 2. 17. q. 1. & c. 41. ead.

Transeo itaque ad argumenta, quæ Scotus supra n. 1. adducit contra veritatem hujus matrimonii, sive ante Incarnationem, sive post eam contracti. Arguit 1. ex Decret. Grat. 17. q. 1. c. 2. *Voventibus virginitatem non solum nubere, sed etiam velle, damnabile est.* Quod ibi refertur ex Hieronymo. Et idem ferè refertur ex D. August. lib. de Bono viduitatis c. 8. refertur, inquam, 27. q. 1. cap. *Nuptiarum bonum* 41. ibi: *In conjugali quippe vinculo, si pudicitia non conservatur, damnatio non timetur. Sed in virginali & viduali continentia, excellentia muneris amplioris expetit, quæ expetit & electa, & voti debito oblata, jam non solum capescere nuptias, sed etiam si non nubant, nubere velle damnabile est.*

Resp. Scoti.

Respondet Scotus supra n. 7. *Quod illa auctoritas debet intelligi de volentibus nubere secundum communem legem: non autem de illis, quibus constat certitudinaliter, quod nunquam usus, sequens talem actum, petetur.* Intelligitur itaque de voluntate nubendi, cum voluntate Matrimonium consummandi, quæ regulariter conjuncta est. Atque hoc esse intentum S. August. patet manifestè ex toto contextu istius capituli.

343. Secundum arg. ex Num. ult. Luc. 2.

Arguit Scotus 2. Num. ult. habetur, quod mulieres debebant nubere viris suæ Tribus: ergo Maria secundum legem non potuit nubere, nisi viro de Tribu tua: sed Joseph erat de Tribu Juda, sicut habetur Luc. 2. *Eò quod esset de Tribu & de domo David: Maria autem*

erat de Tribu Levi, quia cognata Elisabeth, Luc. 1.

Respondet Doctor supra: *Potest dici, quod illa lex fuit data propter filias Salphaad: & licet ne transferretur possessio de Tribu in Tribum, ut patet ibidem Num. ult. Ergo non obligavit, nisi mulieres illas, ad quas devolvebatur hæreditas paterna; sicut ad illas devoluta fuit patre maritimo. Maria autem non fuit sic hæres, idcirco sibi nubere alteri alterius Tribus.*

Hæc responsio, ut bene notat Hiquæus supra num. 36. duo continet. Primum est interpretatio legis Num. ult. Secundum est, Beatam Virginem non fuisse hæredem, idcirco que ei licuisset nubere alteri diversæ Tribus. Quantum ad primum, Lyranus noster & Abulensis docent, legem fuisse universalem, & non solum respectivè ad eas mulieres, quæ succedebant in hæreditatem, deficientem prole mascula. Cæterum quæstio mota, & ratio legis de non committenda hæreditate interpretantur legem, sicut & exempla. Num David duxit Michol filiam Saul ex Tribu Benjamin, & filiam Regis Gethsari, 2. Reg. 3. Mahalon & Chelion duxerunt Machabædas uxores. Ruth. 1. Booz duxit Ruthidem cap. 4. Deut. 21. permittitur iudeis ducere alienigenas virgines, dummodo non sint Chananæ; & Jud. ult. jurant reliquæ Tribus, se non daturas filias suas nuptui Benjaminis. Undè aliàs id potuisse colligitur.

Textus etiam Hebræus favet huic interpretationi, qui specificat feminas, ad quas devolvebatur hæreditas: *Et omnia, inquit, femina, hæreditans hæreditatem, nubet viro de Tribu sua.* Ita Chaldæus & Septuaginta. Eam sequitur Cajet. Vatablus, Burgen. Olearius. Philo Judæus lib. 2. de Monarchia alicubi, Tribum Sacerdotalem & Regiam, quæ erant Tribus David, fuisse commixtam. Exemplum adducit Aaron, qui duxit Elisabeth filiam Aminadab, qui fuit Princeps Tribu Juda, & sororem illius Naalon. Item Jojadas Pontifex duxit Elisabeth, sororem Ochosie Regis Juda, & filiam Joram. Ita Hiquæus de primo puncto, quod tangitur in illa responsione Scoti.

Secundum autem punctum, scilicet Mariam non fuisse hæredem, non subsistit, quia quidem Auctor num. 37. quia parentibus grandævus nata est, quibus constat non fuisse ullam prolem masculam, juxta communem sententiam, immò neque aliam præter solum Virginem, ut fusiùs probat Baronius in Apparatu.

Et verò si licuit Mariæ nubere alteri alterius Tribus, jam Christus non esset ex Tribu Juda, de qua constat fuisse Joseph, ut patet ex illo Matth. 1. *Joseph filii David nuptiæ &c.* Impugnatur id etiam ex præmissa lege, quæ statuit, feminas hæredes, quibus

fuit Virgo, non posse nubere extra Tribum & familiam suam. Rectè ergo colligitur, Virginem & Josephum non solum fuisse ex Tribu Juda, sed ex eadem etiam familia. Vide præfatum Auctorem loco citato, & num. 38.

Hinc Scotus non adhæsit præfatæ respon-
sioni, sed aliam addidit, dicens: *Aliter potest dici, quod Maria fuit de utraque Tribu, scilicet Juda & Levi; de Tribu Juda ex parte patris; & de Tribu Levi ex parte matris. Siquidem Joachim descendit ex Natban filio David, sicut patet per Dam c. 15. ubi ponit genealogiam sanctæ Dei Genitricis: illa autem Anna præsumitur fuisse de tribu Levi, quæ scilicet fuit mater Mariæ, & per ipsam esset Elisabeth cognata Mariæ. Idud etiam primum de cognatione Jude probari potest per hoc, quod Evangelium dedit Christum fuisse de Tribu Juda, deducendo Joseph ex illa tribu, quod non esset verum, nisi Maria esset de illa Tribu: & hanc rationem tangit Hieronymus super Matth. in principio.*

Hæc responsio (inquit Hiquæus supra num. 40.) est vera, & patet ex dictis, estque magis communis & recepta ab antiquis PP. quorum testimonium præferri debet. Vide hunc Auctorem loco citato, ubi plenius hanc rem discutit, quam necessarium est ad nostrum intentum, quod solum est, ostendere Virginem potuisse contrahere Matrimonium cum Josepho, salvo voto absoluto virginitatis.

Sed contra, & est tertia objectio Scoti. Contrahens Matrimonium in aliquod aliud consentit, quàm in cohabitationem: quia sic frater & soror possunt consentire: ergo in carnalem copulam, quia nihil aliud videtur addere Matrimonium, super cohabitationem; sed in illam non poterat consentire, quia voverat virginitatem.

Respondet Doctor supra num. 8. *Ad ultimum patet ex 2. art. questionis; quia consensus iste est in traditionem potestatis corporum ad prolem procreandam, & per consequens in usum, si potatur; sed hoc fuit certitudo, quod nunquam usus iste à conjugè peteretur.*

Hæc responsio (inquit Hiquæus supra n. 42.) juxta dicta superius intelligi debet, ut traditio mutua corporum ad prolem procreandam, intelligatur convenire Matrimonio ex lege universalis & institutione; hæc etiam salvantur in Matrimonio Virginis, sed modo eminentiori, ut dictum est. Quod ergo addit Doctor: *Et per consequens ad usum & c.* intelligitur respectivè ad medium naturale procreationis, non autem ad medium supernaturale, quod in proposito fuit ex speciali Dei institutione, quæ Matrimonium hoc ordinatum est ad Incarnationem. Quod si sistatur in fine tantum universalis Matrimonii, usus ejus supponit petitionem partis, quæ in

proposito ex divina revelatione subtrahenda cognoscebatur, ita ut nunquam sequeretur ipsa petitio, neque usus matrimonii: adedque ex hoc etiam capite, matrimonium Virginis non derogabat ejus voto absoluto. Hæc ille.

Nec obstat jam dictis, quod legitur apud D. August. lib. 19. contra Faustum c. 26. non multum ante finem: *Matrimonium quippe ex hoc appellatum est, quod non ob aliud debeat femina nubere, quam ut mater fiat, quod vobis odiosum est.*

Respondetur enim: Augustinum istis verbis solum voluisse significare, illam mulierem, quæ, secundum errorem Manichæorum, non ad Matrimonii fidem, sed ad concupiscentiam habetur, dimitendam esse, quia potius assumitur ad fornicationem, quàm ad actum conjugalem. Patet ex verbis præcedentibus: *Verumtamen à vobis ex vestri erroris sacrilega vanitate, quero, cur displiceat dimittere uxorem, quam non ad Matrimonii fidem, sed ad concupiscentiæ crimen habendam esse censetis? Matrimonium quippe & c.*

Itaque, ut finem imponamus huic Conclusioni, dico rursus: ab initio Matrimonii validè, juxta ac licitè, posset separari jus proximum usûs corporis seu copulæ, à dominio corporis, per novum contractum ex stricta justitia, vel per votum ex mutuo consensu. Contractu posito peccat contra justitiam, qui cogit ad copulam, secus contra castitatem. Similiter si voto emisso cogit ad copulam, peccat contra religionem, secus contra castitatem; adedque omne Matrimonium dicit hæc ratione aliquem ordinem ad copulam, hoc est, excusat copulam à peccato fornicationis, quod nullatenus præjudicat virginitati, aut reverentiæ debitæ Virgini Virgini Beatissimæ Genetrici Dei Mariæ, tamen si dicamus, eam contraxisse verum Matrimonium cum Josepho.

Ex quo etiam deducitur: licet frater & soror possint se obligare ad cohabitationem, & mutua obsequia, nihilominus non subsistere inter illos Matrimonium; quia peccarent contra castitatem, si copularentur carnaliter, & non adulterarentur, si alteri nuberent, & ei carnaliter copularentur, cujus oppositum verum fuisse in Matrimonio B. Mariæ cum Josepho, & verum foret in omni alio vero Matrimonio, quod contraheretur cum pacto, vel voto, nunquam reddendi debitum.

Et idem dicendum, quando per legem Ecclesiæ separatur jus utendi corpore conjugis, v. g. in principio Matrimonii ante bimestre, & per adulterium unius partis; quia nihilominus semper manet dominium corporis, etiam quoad copulam, quantum est ex parte contractus matrimonii, qui, ut diximus Conclus. 1. non est aliud, quàm consen-

349.
Objectio ex Aug.

Diluitur.

350.
Epilogus.

351.
Quare non subsistat Matrimonium inter fratrem & sororem, esse se obligent ad cohabitationem.

fus reciprocos maris & feminae, signo externo expressus, quo jus perpetuum tradunt in mutua corpora ad usum conjugalem. Jus, inquam, radicale sive dominium; ita ut nunquam, sine peccato adulterii, possint illum usum aliis concedere, & sibi mutuo debeant concedere, nisi aliquid aliud obset. Porro matrimonium dividitur in legitimum, ratum & consummatum, de qua divisione instituitur

CONCLUSIO X.

Matrimonium aliud legitimum, aliud ratum. Utrumque consummatur per commixtionem sanguinis, de se aptam ad generationem proles.

352.
Quod sit
Matr. legiti-
mum.

Matrimonium dicitur legitimum, quod contrahitur secundum leges seu quod legitimo consensu contrahitur; & tale est Matrimonium quod validè contrahitur ab infidelibus, id est, non baptizatis, sive aliquin habeant veram fidem, sive non.

Quod sit
Matr. ra-
tum.

Matrimonium ratum dicitur, quod est signatum Sacramento fidei sive quod legitime contrahitur à baptizatis; & idè significat conjunctionem Christi cum Ecclesia per Charitatem. De eo sic loquitur Innoc. 3. cap. *Debitum*, 5. de Bigamis. *Fraternitati tuae duximus respondendum, quod cum duo sint in conjugio, videlicet consensus animorum, & commixtio corporum: quorum alterum significat Charitatem, quae consistit in spiritu inter Deum, & justam animam: ad quod pertinet illud, quod dicit Apostolus: Qui adhaeret Deo, unus spiritus est cum eo.* Et cap. *Quanto*, 7. de Divortis. ibi:

c. 7. de Di-
vort.

Nam etsi Matrimonium verum inter infideles existat, non tamen est ratum: inter fideles autem verum & ratum existit: quia Sacramentum fidei, quod semel est admissum, nunquam amittitur; sed ratum efficit conjugii Sacramentum, ut ipsum in conjugibus illo durante perduret.

353.
Matrimo-
nium dicitur
ratum à
Baptismo, &
non à vera
fide.

Ubi per Sacramentum fidei manifestum est, Pontificem intelligere Baptismum, idque non solum in voto, sed re ipsa susceptum; nam hic solus est, qui ratione characteris semper durat. Ab hoc ergo, & non à vera Fide, Matrimonium dicitur ratum.

Aliàs Matrimonium catechumeni foret ratum, & si ante Baptismum resliret à Fide, altero conjugè converso & Baptizato, nolletque cohabitare sine contumelia Creatoris, non posset Baptizatus transire ad 2. vota, quod est absurdum.

Deinde, si ad Matrimonium ratum requireretur vera Fides, Matrimonium haeretici non foret ratum, adeoque dissolvi posset, si nollet cohabitare sine contumelia Creatoris;

cujus tamen contrarium docet Innoc. 3. supra cap. *Quanto*, ibi: *Si verò alter fidelium (id est, Baptizatorum) conjugum, vel labatur in haeresim, vel transeat ad gentilitatis errorem, non rati credimus, quod in hoc casu, is qui relinquitur, vivente altero, possit ad secundas nuptias convolare, licet in hoc casu major appareat contumelia Creatoris. Nam etsi &c.* ut sup. Idemque definit Concil. Trident. sess. 24. can. 5. *Si quis dixerit, propter haeresim, aut molestam cohabitationem, aut affectatam absentiam à conjugio, dissolvi posse Matrimonii vinculum; anathema sit.*

Tribuitur ergo Baptismo, re ipsa suscepto, quod efficiat ratum Matrimonium, non autem Fidei. Et sic intelligendus venit D. Ambr. 1. Cor. 7. cum dicit: *Si autem ambo crediderint, per cognitionem Dei confirmat conjugium.* Et ibidem: *Non enim est ratum Matrimonium, quod sine Dei devotione est.* Nominè enim, *Devotionis, & Credendi*, verbo, non Fidem utcumque intelligit; sed Fidem in Baptismo publicè professam.

Hinc quoque ait Sanchez lib. 2. disp. 1. n. 9. Ratum (Matrimonium) dicitur, quando est Sacramentum, non videtur in omni rigore verum, juxta infra dicenda; quia Matrimonium infidelium fit ratum, quando ambo convertuntur ad Fidem & Baptizantur, & tamen non fit Sacramentum; nisi per Sacramentum intelligas significationem illam Christi cum Ecclesia, per Charitatem seu levacrum regenerationis.

Sed nunquid idè Matrimonium insolubile, quia ratum; & idè ratum, quia insolubile? Respondeo affirmativè; si interrogatio intelligatur de insolubilitate extrinseca, quatenus cessat jam casus ille, in quo poterat dissolvi in baptizati favorem, si non baptizatus nollet cohabitare cum injuria Creatoris de quo plura suo loco.

Venio ad Matrimonium consummatum. Atque in primis certum est apud Omnes, Matrimonium non consummari per sola oscula vel tactus; immo nec per voluntariam pollutionem extra vas, arg. cap. *Extraordinaria*, 11. 35. q. 3. *Extraordinaria pollutio, non est in naturalibus admessa, vel scipiùs reiterata contra maritalem affectum, si praebeitis sacramentum, ita esse consistit, quem admodum nobis suis significatum est literis, non videtur Matrimonium impedire, quamvis ipsa sit criminosa & damnabilis.* Ubi Gloss. verb. *Impedire*: *Talis pollutio non debet impedire eum, qui possit ducere sanguineam illius, quia nec fecit sanguinis commixtionem nec carnis unitatem; adeoque ex illa non fuit orta affinitas, quae tamen oritur ex omni Matrimonio consummato.*

Itaque ad Matrimonium consummatum requiritur copula carnalis, per quam conjuges fiant una caro; nam ratione illius unitatis,